

लोकतन्त्रप्रति पूर्ण समर्पित

साप्ताहिक

नया विमर्श

Naya Bimarsha Weekly

मुक्तकार मदन नेपाल :

संक्षिप्त जीवनी तथा साहित्यिक यात्रा

मदन नेपाल नेपाली मुक्तक साहित्यका सक्रिय स्रष्टा, साहित्यिक अभियन्ता तथा संगठनकर्ता हुनुहुन्छ। नेपाली साहित्यको मुक्तक विधालाई सिर्जना, प्रकाशन र साहित्यिक कार्यक्रममार्फत व्यापक बनाउन उहाँले निरन्तर योगदान दिँदै आउनुभएको छ। विशेषतः नयाँ तथा स्थापित स्रष्टाहरूलाई एउटै साहित्यिक मञ्चमा जोड्ने, उनीहरूका सिर्जनालाई पुस्तकका रूपमा प्रकाशन गर्ने तथा मुक्तक विधाप्रति पाठक र स्रष्टाको आकर्षण बढाउने कार्यमा उहाँको सक्रिय भूमिका रहेको छ।

उहाँको साहित्यिक परिचय मुख्यतः मुक्तकारका रूपमा स्थापित छ भन्दा फरक पर्दैन। जीवनका विविध अनुभूति, मानवीय संवेदना, प्रेम, समाज, समसामयिक यथार्थ तथा सामाजिक चेतनासँग सम्बन्धित विषयहरू मुक्तक साहित्यका प्रमुख आधार हुन्। उहाँ स्वयं सिर्जनाकर्ममा सक्रिय रहनुका साथै अन्य स्रष्टाहरूको सिर्जनात्मक यात्रालाई पनि संस्थागत माध्यमबाट अगाडि बढाउन प्रतिवद्ध रहँदै आउनुभएको छ।

कृति समाजको नेतृत्व

मदन नेपालको साहित्यिक जीवनको महत्वपूर्ण पक्ष उहाँको 'हामी र हाम्रो कृति समाज' सँगको सक्रिय नेतृत्व हो। उहाँ उक्त संस्थाका संस्थापक अध्यक्ष हुनुहुन्छ। यो संस्थामार्फत सामूहिक तथा व्यक्तिगत कृति प्रकाशन, स्रष्टा भेटघाट, रचनावाचन, पुस्तक विमोचन तथा सम्मान कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन्।

उहाँको नेतृत्वमा संस्थाले छोटो अवधिमै नेपाली साहित्यका अनेक स्रष्टाहरूलाई प्रकाशनको अवसर प्रदान गरेको देखिन्छ। संयुक्त मुक्तकसङ्ग्रहहरू प्रकाशन गरेर देशका विभिन्न भूगोलमा रहेका स्रष्टाहरूलाई एउटै कृतिमा समेट्ने कार्य संस्थाको उल्लेखनीय उपलब्धिमध्ये एक हो। २०८० सालमा स्थापित संस्थाले निरन्तर साहित्यिक गतिविधि र प्रकाशन कार्य सञ्चालन गर्दै आएको सार्वजनिक विवरणहरूमा उल्लेख छ।

मुक्तक प्रकाशन अभियान

नेपालको नेतृत्वमा 'हामी र हाम्रो कृति समाज' ले सामूहिक मुक्तकसङ्ग्रह प्रकाशनलाई विशेष महत्व दिएको छ। २०८१ सालमा सार्वजनिक भएको संयुक्त मुक्तकसङ्ग्रहमा २५ जना स्रष्टाका ७०० मुक्तक समेटिएको थियो, जसलाई संस्थाको १५औँ कृतिका रूपमा प्रस्तुत गरिएको थियो। उक्त अभियानले विभिन्न ठाउँमा रहेका मुक्तक स्रष्टाहरूलाई साभ्ना प्रकाशन मञ्च उपलब्ध गराउने उद्देश्य बोकेको देखिन्छ।

त्यसैगरी, २०८१/२०८२ को अवधिमा संस्थाले १११ जना स्रष्टाका १,३३२ मुक्तक समेटिएको संयुक्त मुक्तकसङ्ग्रह सार्वजनिक गरेको थियो। सो कार्यक्रमको सभापतित्व संस्थापक अध्यक्ष नेपालले गर्नुभएको थियो। उक्त कार्यक्रममार्फत अग्रज मुक्तकारहरूलाई सम्मान गर्दै नयाँ र पुराना पुस्ताबीच साहित्यिक सम्बन्ध विस्तार गर्ने प्रयास गरिएको थियो।

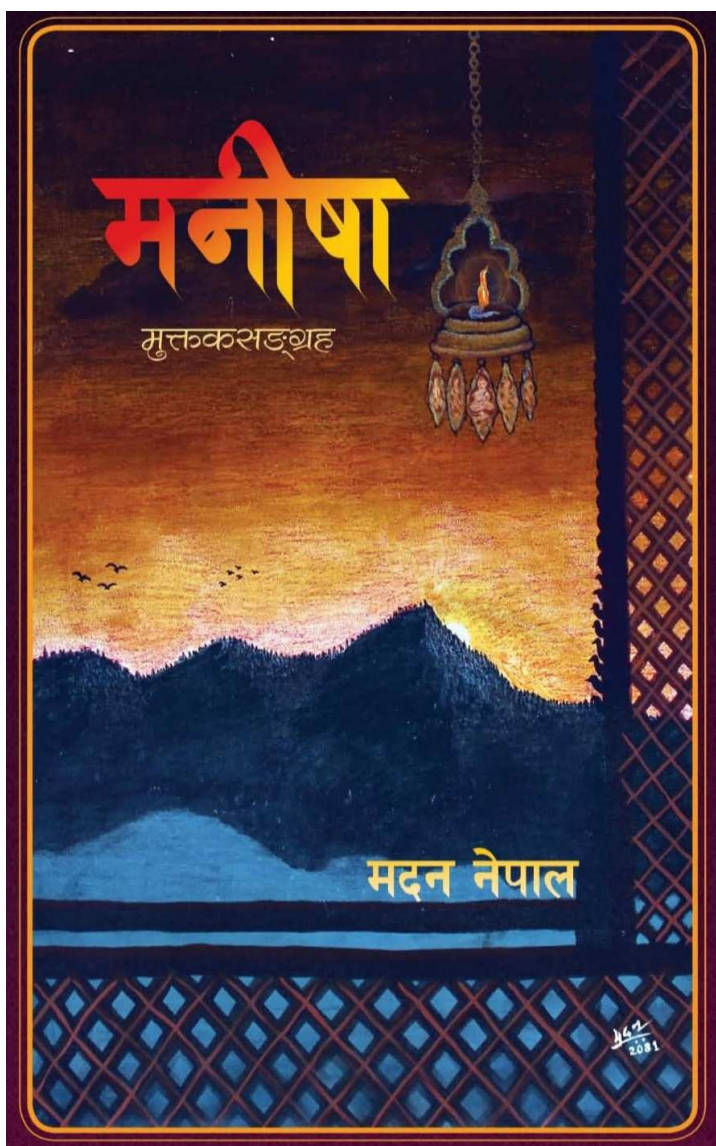
पछिल्ला प्रकाशन गतिविधिहरूमा पनि उहाँको नेतृत्व निरन्तर देखिन्छ। १२३ जना स्रष्टाका १,४७६ मुक्तक

समेटिएको सामूहिक मुक्तकसङ्ग्रह सार्वजनिक गर्ने अभियानमा उहाँ संस्थाका अध्यक्षका रूपमा सक्रिय रहनुभएको छ। यसले धेरै स्रष्टाको सिर्जनालाई पुस्तकको माध्यमबाट पाठकमाभ पुर्‍याउने कार्यमा उहाँको संगठनात्मक भूमिकालाई स्पष्ट गर्दछ।

साहित्यिक संगठन र स्रष्टा प्रोत्साहन

सक्रिय हुनुहुन्छ।

उहाँ विभिन्न साहित्यिक कार्यक्रम, कृति विमोचन, मुक्तक वाचन तथा परिचर्चामा सहभागी हुँदै नेपाली मुक्तक विधाको विकासमा निरन्तर संलग्न रहँदै आउनुभएको छ। साहित्यलाई केवल व्यक्तिगत अभिव्यक्तिको माध्यम मात्र नभई सामूहिक सिर्जनात्मक अभियानका रूपमा अगाडि बढाउनुपर्ने

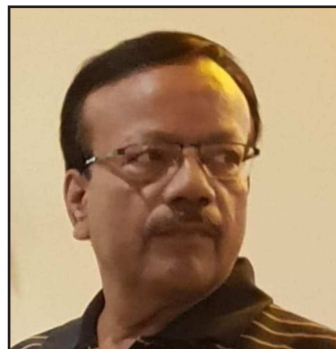

मदन नेपाल केवल व्यक्तिगत सिर्जनामा सीमित साहित्यकार नभई, उहाँ साहित्यिक संगठन र स्रष्टा प्रोत्साहनमा पनि सक्रिय व्यक्तित्व हुनुहुन्छ। उहाँको नेतृत्वमा आयोजित कार्यक्रमहरूमा अग्रज तथा नवोदित स्रष्टाहरूलाई एउटै मञ्चमा उपस्थित गराउने, मुक्तक वाचन गर्ने अवसर प्रदान गर्ने तथा साहित्यिक कृतिमाथि समीक्षा र परिचर्चा गर्ने परम्परालाई महत्व दिइएको छ।

'अग्रजलाई सम्मान हाम्रो अभियान' जस्ता कार्यक्रममार्फत वरिष्ठ साहित्यकारहरूको सम्मान र अनुभवलाई नयाँ पुस्तासम्म पुर्‍याउने प्रयास पनि भएको छ। यस प्रकारका गतिविधिले नेपाली मुक्तक साहित्यमा पुस्तान्तरण, संवाद र सहकार्यको वातावरण निर्माण गर्न सहयोग पुर्‍याएको छ।

साहित्यिक व्यक्तित्व

मदन नेपालको साहित्यिक व्यक्तित्वमा स्रष्टा, अभियन्ता र संगठनकर्ता यी तीन पक्ष विशेष रूपमा देखिन्छन्। एकातिर उहाँ मुक्तक लेखनमार्फत आफ्नो साहित्यिक पहिचान निर्माण गर्दै हुनुहुन्छ भने अर्कोतिर साहित्यिक संस्था सञ्चालन गरेर अन्य स्रष्टाहरूलाई पनि सिर्जना र प्रकाशनको अवसर उपलब्ध गराउन

मुक्तकार मदन नेपाल

विविध अनुभूति र संवेदनालाई छोटो तर प्रभावकारी मुक्तक संरचनामा अभिव्यक्त गर्नुभएको छ। मुक्तक विधाको विशेषता नै थोरै शब्दमा गहिरो भाव, विचार र सन्देश प्रस्तुत गर्नु हो, र यो कृति पनि त्यही साहित्यिक यात्राको एउटा महत्वपूर्ण उपलब्धिका रूपमा हेर्न सकिन्छ।

कृतिको साहित्यिक महत्व

'मनीषा' मुक्तकसङ्ग्रहलाई मदन नेपालको व्यक्तिगत साहित्यिक पहिचानसँग जोडेर हेर्न सकिन्छ। उहाँ साहित्यिक संस्था हामी र हाम्रो कृति समाजमार्फत सामूहिक साहित्यिक गतिविधि र प्रकाशन अभियानमा पनि सक्रिय रहँदै आउनुभएको छ। यसर्थ, 'मनीषा' उहाँको संगठनात्मक साहित्यिक सक्रियतासँगै व्यक्तिगत सिर्जनात्मक क्षमताको अभिव्यक्ति भएको कृतिका रूपमा महत्व राख्छ।

प्रकाशनयोग्य छोटो परिचय

'मनीषा' मुक्तकसङ्ग्रह मुक्तकार मदन नेपालको सिर्जनात्मक अनुभूति, भाव र विचारलाई समेटिएको साहित्यिक कृति हो। नेपाली मुक्तक विधामा सक्रिय मदन नेपालले यस कृतिमार्फत आफ्नो व्यक्तिगत साहित्यिक यात्रालाई पाठकमाभ प्रस्तुत गर्नुभएको छ। २०८१ सालमा काठमाडौँमा आयोजित एक साहित्यिक समारोहबीच सार्वजनिक भएको यस कृतिले उहाँको मुक्तक सिर्जनाप्रतिको लगाव र साहित्यप्रतिको निरन्तर सक्रियतालाई प्रतिनिधित्व गर्दछ। साहित्यिक संगठन र सामूहिक प्रकाशन अभियानमा समेत सक्रिय रहेका मदन नेपालका लागि 'मनीषा' व्यक्तिगत सिर्जनाको एउटा महत्वपूर्ण साहित्यिक दस्तावेजका रूपमा रहेको छ।

मुक्तकार मदन नेपाल नेपाली मुक्तक साहित्यका सक्रिय स्रष्टा तथा साहित्यिक अभियन्ताका रूपमा परिचित हुनुहुन्छ। 'हामी र हाम्रो कृति समाज' मार्फत उहाँले साहित्य सिर्जना, सामूहिक तथा व्यक्तिगत कृति प्रकाशन, स्रष्टा प्रोत्साहन, साहित्यिक भेटघाट तथा मुक्तक विधाको प्रवर्द्धनमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आउनुभएको छ।

साहित्यलाई व्यक्तिगत सिर्जनाको सीमाभन्दा बाहिर निकालेर सामूहिक अभियानका रूपमा विस्तार गर्ने उहाँको प्रयास नेपाली साहित्यिक क्षेत्रमा उल्लेखनीय छ। नयाँ स्रष्टालाई अवसर, अग्रजलाई सम्मान र मुक्तक साहित्यलाई व्यापक पाठकसमक्ष पुर्‍याउने उद्देश्यसहित उहाँले निरन्तर सञ्चालन गर्दै आएको साहित्यिक यात्रा नै उहाँको प्रमुख परिचय र योगदानका रूपमा स्थापित हुँदै गएको छ।

प्रस्तुति: रोशन ज्ञवाली

अनेसास नेपाल च्याप्टरमा नयाँ नेतृत्व

काठमाडौँ/ भोटेकोशी बाढीमा भएको मानवीय क्षतिप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै अन्तर्राष्ट्रिय नेपाली साहित्य समाज (अनेसास) नेपाल च्याप्टरको नयाँ कार्यसमितिले औपचारिक रूपमा जिम्मेवारी सम्हालेको छ।

भदौ ७ गते सम्पन्न निर्वाचनबाट निर्वाचित पदाधिकारी तथा सदस्यलाई जिम्मेवारी हस्तान्तरण गर्न आयोजित कार्यक्रममा सुरुमै बाढीमा ज्यान गुमाएकाहरूको सम्भनमा मौनधारण गरिएको थियो।

प्रमुख निर्वाचन अधिकृत अधिवक्ता कुमारराज कार्कीले नवनिर्वाचित पदाधिकारी तथा सदस्यलाई प्रमाणपत्र वितरण गर्दै शपथ गराए। त्यसपछि निवर्तमान अध्यक्ष राजेन्द्र के.सी.ले अध्यक्ष मञ्जिला अनिल शर्मासहित नयाँ कार्यसमितिलाई जिम्मेवारी हस्तान्तरण गरे।

नयाँ कार्यसमितिमा वरिष्ठ उपाध्यक्ष कमला ओली, उपाध्यक्ष रञ्जना निरौला, महासचिव रमेश दाहाल, सचिव खेमराज न्यौपाने र कोषाध्यक्ष कमला रिसाल रहेका छन्। पदभार ग्रहण गरेपछि अध्यक्ष शर्माले संस्थाको आगामी गतिविधिलाई प्रभावकारी बनाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गरिन्। उनले अनेसास नेपाल च्याप्टरको आफ्नै संरचना निर्माणका लागि जग्गा दान गर्ने घोषणा समेत गरेकी छन्।

कार्यक्रमको दोस्रो सत्रमा प्रमुख अतिथि प्रा.डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेललगायत अतिथिहरूले नयाँ नेतृत्वलाई बधाई तथा सफल कार्यकालको शुभकामना दिए। निवर्तमान अध्यक्ष के.सी.ले आफ्नो कार्यकालका अनुभव सुनाउँदै नयाँ नेतृत्वलाई आवश्यक सहयोग र सहकार्य गर्ने बताए।

देश विपदमा रहेका बेला पनि पद हस्तान्तरणलाई निरन्तरता दिनुको उद्देश्य संस्थालाई आवश्यक पर्दा तत्काल परिचालन गर्न सक्ने अवस्थामा राख्नु रहेको महासचिव रमेश दाहालले बताए। उनका अनुसार विपद्का बेला राहत तथा सहयोगका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नयाँ कार्यसमितिको सक्रियता आवश्यक भएकाले जिम्मेवारी हस्तान्तरणमा ढिलाइ नगरिएको हो। यसैबीच नयाँ कार्यसमितिको पहिलो बैठकसमेत बसिसकेको छ। बैठकले आगामी कार्यक्रम, संस्थागत गतिविधि र कार्यसमितिको भावी योजनाबारे छलफल गरेको जनाइएको छ।

पत्रकार उपाध्यायको निधन

वीरगञ्ज/ गोर्खापत्र दैनिकका

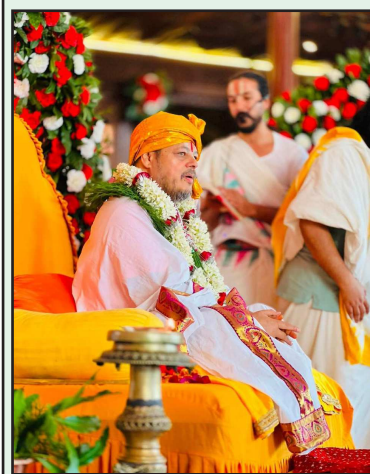
पूर्वमहाप्रबन्धक एवम् साहित्यकार वसन्तप्रकाश उपाध्यायको बुधबार निधन भएको छ। पर्सिको वीरगञ्ज महानगरपालिका-४ गहवामाई मन्दिर अगाडिको चौतारोमा उपाध्यायलाई अचेत अवस्थामा भेटिएका प्रहरीले जनाएको छ। उनको अवस्था जानकारीमा आउनासाथ वडा प्रहरी कार्यालय विर्ताबाट खटिएको प्रहरी टोलीले उपाध्यायको उद्धार गरेको प्रहरीले जनाएको छ। उनलाई उद्धार गरी उपचारका लागि नारायणी अस्पताल वीरगञ्ज पुर्‍याएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्साले जानकारी गराएको छ।

चिकित्सकले उपाध्यायको निधन भइसकेको जानकारी गराएको प्रहरीले जनाएको छ। उनी तनहुँको भानु नगरपालिका-१ भन्सारपुलका स्थायीबासी भए पनि काठमाडौँमा बस्ने गरेको बताइएको छ। ५५ वर्षीय उपाध्याय पत्रकारका अतिरिक्त साहित्यकार समेत रहेकाले विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थाले उनको निधनप्रति दुःख व्यक्त गरेका छन्।

बाढीपीडितको उद्धारमा गजेन्द्रमोक्ष

संस्कृत परिषद्को साथ

नवलपरासी। भोटेकोशी नदीमा आएको विनाशकारी बाढीबाट प्रभावित नागरिकको उद्धार, राहत तथा पुनःस्थापनाका लागि नवलपरासीको त्रिवेणीधामस्थित श्री गजेन्द्रमोक्ष संस्कृत परिषद्ले १ लाख ५ हजार ५५५ रुपैयाँ आर्थिक सहयोग गरेको छ। अनन्त श्री विभूषित कमलनयनाचार्य (मुक्तिनाथ बाबा) को संरक्षकत्वमा रहेको परिषद्ले उक्त रकम प्रधानमन्त्री दैवीप्रकोप उद्धार कोषमा जम्मा गरेको हो।

परिषद्को यो पहलले धार्मिक तथा आध्यात्मिक संस्थाहरूले पूजा-अनुष्ठानसँगै विपद् व्यवस्थापन, मानवीय सेवा र सामाजिक उत्तरदायित्वमा समेत सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने सन्देश दिएको छ। परिषद्ले विपद्का पीडित नागरिकको उद्धार, राहत तथा पुनःस्थापनाका लागि राज्यले अधिबढाएको अभियानप्रति संस्थागत ऐक्यबद्धता जनाउँदै सहयोग रकम प्रदान गरेको स्वामी वासुदेव प्रपन्नाचार्यले जानकारी दिए।

'यस दैविक प्रकोपको चपेटामा प्रभावित भएका नागरिकहरूको तत्काल उद्धार, राहत तथा पुनःस्थापनामा र ज्म्यलाई सहयोग गर्नु हामी सबै देशवासीको परम कर्तव्य हो', परिषद्का अध्यक्ष सुदर्शन प्रपन्नाचार्यद्वारा जारी विज्ञापितमा भनिएको छ।

राष्ट्रिय संकटको यो विषम परिस्थितिमा सरकारको आलोचना, टिकाटिप्पणीभन्दा माथि उठी राष्ट्रिय एकता, समन्वय, सहकार्यमार्फत मानवीय संवेदनाको रक्षा गर्नु हाम्रो सामाजिक उत्तरदायित्व पूरा गर्न परिषद्ले सबैलाई आग्रह गरेको छ। 'सेवा नै धर्म हो' भन्ने मूल भावनासहित गरिएको यो सहयोगलाई परिषद्ले मानवीय सेवा र सामाजिक उत्तरदायित्वप्रतिको आफ्नो प्रतिबद्धताका रूपमा प्रस्तुत गरेको छ।

प्रवासी नेपालीजनलाई अवसरसँगै सूचना

नेपाल बाहिर अर्थात प्रवासमा रहनु हुने नेपालीजनमा लेखनप्रति रुचि छ भने तपाईंहरूलाई यस पत्रिकाले अवसर प्रदान गरेको छ। त्यो के भने तपाईंहरू आफ्ना साहित्यिक लेख, रचनादेखि विभिन्न खाले लेख, विचार प्रकाशन गर्न चाहनुहुन्छ भने 'नयाँ विमर्श' ले तपाईंहरूका लेख, रचनाहरूलाई उचित स्थान दिने गरेको छ। त्यसैले तपाईंहरूले आफ्ना साहित्यिक लेख, रचनादेखि आत्मकथा, आफ्ना नियात्रा, आफ्ना अनुभव, आफ्ना वेदनाहरूलाई यस पत्रिकामार्फत पोख्न सक्नु हुनेछ। तपाईंका लेख, रचना, वेदना तथा अनुभवहरूलाई लेखकीय स्वरूपमा पठाउनु होला। लेखन मन छ तर लेखाईको अंग पुगेन कि जस्तो लागेमा पनि नहिच्काउनु होला, लेखेर पठाउनु होला, राम्रो सम्पादन गरी प्रकाशनयोग्य हामी बनाई दिनेछौं।

त्यसैले आफ्ना लेख, रचना, अनुभव, पीडा, वेदना तथा नियात्रासँग सम्बन्धित विचारहरू नयाँ विमर्शको इमेलमा पठाउन सक्नु हुनेछ। त्यसैगरी आफ्नो व्यक्तिगत तस्वीर तथा सान्दर्भिक तस्वीरहरू पठाउनु भएमा उचित स्थान दिने नै छैन। यसरी सामग्रीहरू पठाउँदा अर्को कुनै सञ्चारमाध्यमलाई पठाई सकेको सामग्री भने नपठाउनु होला।

सामग्री पठाउन यो इमेलमा पठाउन सक्नु हुनेछ।

इमेल nayabimarsha@gmail.com

लोकतन्त्रप्रति पूर्ण समर्पित

साप्ताहिक

नया विमर्श

Naya Bimarsha Weekly

कर्जा लगानीमा बैंकद्वारा वास्तविक मूल्य अनदेखा

सरकारले काठमाडौंको मुख्य व्यापारिक केन्द्र इन्द्रचोक, दरबारमार्ग क्षेत्रको जग्गाको मूल्य प्रतिआना ७६ लाख ६० हजार कायम गरेको छ। सरकारी दर यति हुँदा त्यहाँ जग्गा आनाको तीनदेखि २० करोडसम्म खरिदबिक्री हुन्छ। भक्तपुरको मध्यपुर थिमी नगरपालिकाले कौशलटार, लोकन्थली, गढाथरको मुख्य सडकको जग्गाको मूल्य प्रतिआना २१ लाख ६५ हजार तोकेको छ।

सूर्यविनायक नगरपालिकाले हाइवे छेउको जग्गाको मूल्य ४० लाख कायम गरेको छ। यहाँ जग्गा आनाको एकदेखि डेढ करोडमा किनबेच हुन्छ। सरकारी दर यति छ भन्ने सबैलाई थाहा छ। बैंकका भ्यालुएसनकर्ताले बजारको मूल्यलाई आधार मानेर भ्यालुएसन गर्छन्। भ्यालुएसन गर्दा बजारको भाउलाई आधार मानेर ८० प्रतिशत कर्जा प्रवाह गरिन्छ।

जग्गाको मूल्य केही वर्षमा अस्वाभाविक रूपमा बढ्यो। तीन दशकअगाडि एक लाख आनामा बिक्री नहुने जग्गा अहिले करोडमा खरिदबिक्री भइरहेको छ। न जग्गाको लम्बाइ पनि बढेको छ न चौडाइ। जग्गाको क्षेत्रफल उति नै छ, मूल्य मात्र बढेको छ। यसरी बढ्नुमा सरकार र बिचौलियाको हात छ। राजश्व बढी लिनका निम्ति सरकारले जग्गाको भाउ बढायो।

दलालीहरूले बीचमा बसेर मँहगोमा जग्गा खरिदबिक्री गर्छन्, कमिशन खान्छन्। दलालीले जग्गाको भाउ बढाउँदै लगेका छन्। हाल नाइमाको भूकुटीमण्डपमा एक्सपो चलिइरहेको छ। अटोशोरूम व्यवसायीहरूले नयाँ-नयाँ मोडलका गाडी बेच्न राखेका छन्। ती गाडीको भाउ अटोशोरूम व्यवसायीले तोकेको हो, सरकारले होइन। सरकारले जग्गाको दर तोक्छ, गाडीको तोकैन। भूकुटीमण्डपमा राखेको गाडी लाखदेखि करोड पर्नेसम्म छ। अटोशोरूम व्यवसायीले गाडीमा ८० प्रतिशत कर्जा मिलाइदिने भन्दै आएका

छन्। एक वर्षसम्म सर्भिसिड, बीमाको जिम्मा पनि आफूहरूले लिने अटोव्यवसायीहरूको भनाइ छ। गाडीको सिसी र रंग फरक भएपनि आखिर त्यो फलाम नै हो। फलाम, रबर, फर्म, सिसा, प्लास्टिकबाट गाडी बन्छ। सय रुपियाँ किलोमा बिक्री नहुने फलाम रंगरोगन गरेर लाखदेखि करोडमा बेच्ने काम भइरहेको छ।

यस्तो सामानलाई बैंकले ८० प्रतिशत कर्जा दिन्छ। विभिन्न संघसंस्थाले एक सय रुपियाँ कित्तामा निष्काशन गरेको सेयर दलालीहरूले ३२ सयदेखि पाँच हजारसम्म पुर्‍याए। ती शेयर रोक्का राखेर बैंकले २८ सयसम्म कर्जा दिएको छ। २०२२ सालमा सुन ८० रुपियाँ तोला थियो। चाँदी त कसैले किन्दै किन्दैनथे। केही महिनाअगाडि त्यही सुन चार लाख रुपियाँ तोला पुग्यो। चाँदी प्रतितोला १० हजारसम्म पुगेको थियो।

बैंकमा भएको पैसा बचतकर्ताको हो। बैंकका कर्मचारी वा सञ्चालकले घुस खाएर ठूलो कर्जा प्रवाह गरेको छ। भोलि केही कारणबस् बैंकले ऋण उठाउन सकेन भने फस्छन् को ? बचतकर्ता होइन ? धितोपत्र बोर्डका अध्यक्ष गोपाल भट्टले एक कित्ता सेयरको पाँच हजार रुपियाँ पुर्‍याउने शेयर धितो राखेर बैंकले एक खर्ब ६८ अर्ब रुपियाँ कर्जा दिएको छ।

त्यसको दोब्बर व्यक्तिको लगानी शेयरमा छ। घरजग्गा धितो राखेर नौ खर्बभन्दा बढी रकम बैंकले ऋण प्रवाह गरेको छ। सवारी साधनमा पनि बैंकको ठूलो कर्जा लगानी छ। घरजग्गा, गाडी, शेयर, सुन विलासित बस्तुमा पर्दछ। उत्पादनमूलक क्षेत्रमा हुनुपर्ने बैंकको लगानी यी चार क्षेत्रमा छ। छिटोछिटो नाफा कमाउनका निम्ति बैंकले यी क्षेत्रमा आँखा चिम्लेर लगानी गरेको छ।

यो कृत्रिम मूल्य हो। सँधै यही मूल्य रहरिहन्छ भन्ने ग्यारेण्टी हुँदैन। दलालीको कब्जामा यी क्षेत्र छ। दलालीले नै मूल्य बढाएका हुन्। यी

क्षेत्रमा लगानी गर्दा सहकारी, लघुवित्त, फाइनेन्स डुबि नै सकेको छ। बैंकमा पनि संकट देखिन थालिसकेको छ। केही बैंक त टाँट नै पल्टिसकेको छ। बैंकबाट ऋण लिएर तिर्न नसक्दा कालोसूचीमा पर्नेको संख्या पाँच लाख नापेको छ।

सहकारीबाट ६३ लाख सर्वसाधारणले ऋण लिएका छन्। लघुवित्तबाट २७ लाख, बैंकबाट २२ लाख र मीटरब्याजमा लाखौंले ऋण लिएका छन्। बैंकले १२ प्रतिशत भनेर विभिन्न बहानामा ८० प्रतिशतसम्म ब्याज असुलेको छ। व्यक्ति, त एक लाखको मासिक पाँचदेखि ३० हजारसम्म ब्याज लिएका छन्। बैंक तथा वित्तीय संस्थाले यी क्षेत्रमा लगानी गर्नुको प्रमुख कारण कमिशन र सेवाशुल्क नै हो।

ऋण उठाउन नसकेपछि बैंकले भटाभट ऋणीहरूको धितो लिलामीको विज्ञापन राष्ट्रिय पत्रिकामा छापिरहेका छन्। दिनहुँ पत्रिकामा यस्ता विज्ञापन देख्न सकिन्छ। घरजग्गा, गाडी, शेयर र सुन बेच्ने यत्तिकै भेटिन्छन् तर किन कोही छैनन्। जग्गा प्लानिङ गर्नका निम्ति भूमाफियाले बैंकबाट अर्बौं रुपियाँ ऋण लिएका छन्। त्यही जग्गा धितो राखेर बैंकले पैसा दिएको छ।

अहिले त्यो जग्गा बिक्री हुँदैन। अधिकांश भूमाफिया फरार भइसकेका छन् भने बैंकको ऋण ज्यूँको लुँ छ। ऋणीले ऋण नतिरेपछि बैंकले अन्तिममा सकार्ने धितो हो। त्यति धितोले बैंकले आफ्नो ऋण उठाउन सक्छ ? बैंक डुब्यो कि डुबेन ? वास्तविक मूल्यभन्दा बढी भ्यालुएसन गरेर ऋण दिँदा बैंकमा संकट देखिएको हो। सहकारीका बचतकर्ताहरू निरन्तर आन्दोलनमा छन्।

पासबुकमा लाखदेखि करोड पैसा छ तर सहकारी बन्द भइसकेको छ। भोलि बैंकका बचतकर्ताको पनि यही हालत नहोला भन्न सकिन्न। बैंक तथा वित्तीय संस्थाले जनतालाई फसायो। आफू कमाउन र अर्काको व्यापार गरिदिन बैंक तथा वित्तीय संस्थाले

अनुसा थापा

बचतकर्तालाई जोखिममा पारेका छन्। सहकारीको हविगत सबैले देखिसकेका छौं। अर्थमन्त्री र राष्ट्र बैंकका गभर्नरको अभै चेत खुलेको छैन।

उनीहरू बैंकका सिर्इयोहरूलाई केलाई पैसा गएन ? भनेर सोध्छन्। बचतकर्ताको पैसा जथाभावी लगानी नगर भन्दैनन्। नियामक निकायले आफ्नो दायित्व पूरा नगर्दा सहकारी डुब्यो। सहकारीका बचतकर्तासँग औषधि खाने पैसा छैन। छोराछोरीको स्कुल फिस तिर्न सकेका छैनन्। यो देख्दादेख्दै पैसा किन गएन ? भन्ने कि जनताको पैसा सुरक्षित छ कि छैन ? भनेर सोध्ने ?

पाँच वर्षअगाडि सरकारी बैंकले १२ र निजी बैंकले १६ प्रतिशत ब्याज दिन्थ्यो बचतको। सहकारी, लघुवित्त, फाइनेन्सहरूले २२ प्रतिशतसम्म ब्याज दिने गरेको थियो। बैंकले अहिले २ दशमलव ७५ प्रतिशत ब्याज दिन्छ। अब यो पनि दिनसक्ने अवस्था छैन। दिएको कर्जा उठिरहेको छैन। नयाँ कर्जा गइरहेको छ। बचतकर्तालाई ब्याज दिनुपरिरहेको छ। बैंकलाई पनि अब गाह्रो भइसकेको छ।

दैनिक खर्च पनि धान्नुपरेको छ। अन्य मुलुकमा बचतकर्ताले बैंकलाई ब्याज तिर्नुपर्छ। घरजग्गा सरकारले आफ्नो स्वामित्वमा राख्छ। यहाँ त बसीबसी खानका लागि जग्गा बेचेर पैसा राखे, अहिले जग्गा र पैसा डुब्दा रुवाबासी छ।

साप्ताहिक राशिफल

मेष (चु, चे, चो, ला, लि, लु, ले, लो, अ)

यो साता आत्मविश्वास बढ्नेछ। रोकिएका काम अधि बढ्ने र नयाँ जिम्मेवारी प्राप्त हुने सम्भावना छ। आर्थिक क्षेत्रमा सुधारका संकेत देखिए पनि अनावश्यक खर्चले दबाव पार्न सक्छ। व्यवसायमा नयाँ योजना बनाउन उपयुक्त समय छ। पारिवारिक सम्बन्धमा सामान्य मतभेद देखिए पनि संवादबाट समाधान हुनेछ। प्रेम सम्बन्धमा आत्मियता बढ्नेछ। स्वास्थ्यमा थकान र निद्राको कमी हुन सक्छ। महत्वपूर्ण निर्णय गर्दा हतार नगर्नु राम्रो हुनेछ।

वृष (इ, उ, ए, ओ, वा, वि, वू, वे, वो)

मेहनतको परिणाम प्राप्त गर्ने समय हो। लामो समयदेखि प्रयास गरिरहेको काममा सफलता मिल्न सक्छ। आर्थिक रूपमा नयाँ आमदानीको बाटो खुल्ने सम्भावना छ। व्यापार-व्यवसायमा लगानी गर्दा सोचविचार आवश्यक छ। पारिवारिक वातावरण सुखद रहनेछ। प्रेम सम्बन्धमा विश्वास बढ्नेछ। विद्यार्थीका लागि अध्ययनमा एकग्रता बढ्ने समय हो। स्वास्थ्य सामान्य रहनेछ। पुरानो साथी वा आफन्तसँग भेटघाट हुन सक्छ।

मिथुन (का, कि, कु, घ, ड, छ, के, को, हा)

यो साता नयाँ अवसरसँगै केही चुनौती पनि आउनेछन्। कामको जिम्मेवारी बढ्न सक्छ। सहकर्मी वा साभेदारसँग विचार नमिल्न सक्छ, त्यसैले संयम अपनाउनु राम्रो हुनेछ। आर्थिक कारोबार गर्दा कागजात र हिसाबमा विशेष ध्यान दिनुहोस्। प्रेम सम्बन्धमा पुराना असमझदारी हट्नेछन्। पारिवारिक सहयोग प्राप्त हुनेछ। यात्राको अवसर आउन सक्छ। स्वास्थ्यमा पेटसम्बन्धी सामान्य समस्या देखिन सक्ने भएकाले खानपानमा ध्यान दिनु राम्रो हुनेछ।

कर्कट (हि, हु, हे, हो, डा, डि, डु, डे, डो)

साताको सुरुवातमा केही मानसिक तनाव भए पनि मध्यतिरबाट परिस्थिति अनुकूल बन्दै जानेछ। रोकिएका काम पुनः अधि बढ्नेछ। आर्थिक क्षेत्रमा लाभको सम्भावना छ। घरजग्गा वा स्थायी सम्पत्तिसम्बन्धी काममा सावधानी अपनाउनुहोस्। प्रेम जीवनमा सुखद समाचार आउन सक्छ। परिवारका सदस्यको सहयोगले महत्वपूर्ण काम पूरा हुनेछ। सामाजिक क्षेत्रमा प्रतिष्ठा बढ्नेछ। स्वास्थ्यमा आराम र पर्याप्त निद्रालाई प्राथमिकता दिनुहोस्।

सिंह (मा, मि, मु, मे, मो, टा, टि, टु, टे)

साताको अधिकांश समय उत्साहजनक रहनेछ। नेतृत्व क्षमता देखाउने अवसर प्राप्त हुनेछ। कार्यालय वा व्यवसायमा आफ्नो क्षमता प्रमाणित गर्न सकिनेछ। आर्थिक लाभका नयाँ सम्भावना देखिन्छन्। तर ठूलो लगानी गर्नुअघि जोखिमको मूल्यांकन गर्नु आवश्यक छ। प्रेम सम्बन्धमा सकारात्मक परिवर्तन आउनेछ। परिवारमा शुभकार्यको चर्चा हुन सक्छ। विद्यार्थीले मेहनतअनुसार राम्रो परिणाम प्राप्त गर्नेछन्। यात्रामा सावधानी अपनाउनुहोस्।

कन्या (टो, पा, पि, पु, ष, ण, ठ, पे, पो)

यो साता योजनाबद्ध ढंगले अधि बढेमा राम्रो उपलब्धि हासिल गर्न सकिनेछ। काममा जिम्मेवारी बढ्नेछ र वरिष्ठ व्यक्तिको विश्वास प्राप्त हुनेछ। आर्थिक अवस्था सन्तुलित रहनेछ। पुरानो ऋण वा आर्थिक दायित्व व्यवस्थापन गर्ने अवसर मिल्न सक्छ। प्रेम सम्बन्धमा अनावश्यक शंका नगर्नुहोस्। पारिवारिक वातावरण सामान्य रहनेछ। स्वास्थ्यमा तनाव र टाउको दुखाइको समस्या हुन सक्छ। आरामसँगै नियमित दिनचर्यामा ध्यान दिनु राम्रो हुनेछ।

तुला (रा, रि, रु, रे, रो, ता, ति, तु, ते)

नयाँ सम्पर्क र सम्बन्धबाट लाभ लिन सकिने समय हो। व्यवसायमा नयाँ ग्राहक वा अवसर थपिन सक्छन्। आर्थिक पक्षमा सुधार देखिए पनि विलासिताका सामानमा खर्च बढ्न सक्छ। जागिरेका लागि कामको प्रशंसा हुने सम्भावना छ। प्रेम सम्बन्धमा सुखद वातावरण बनेछ। परिवारमा आफ्नो निर्णयलाई समर्थन मिलेछ। लामो यात्राको योजना बन्न सक्छ। स्वास्थ्यमा खानपान र आराममा ध्यान दिनुहोस्।

वृश्चिक (तो, ना, नि, नु, ने, नो, या, यि, यु)

यो साता धैर्य र संयम आवश्यक देखिन्छ। काममा अपेक्षित गति नआए पनि निराश हुनु पर्दैन। साताको उत्तरार्धमा परिस्थितिमा सुधार आउनेछ। आर्थिक कारोबारमा अरूको भर पर्नुभन्दा आफैले आवश्यक जाँच गर्नु राम्रो हुनेछ। पारिवारिक विषयमा सामान्य विवाद हुन सक्छ। प्रेम सम्बन्धमा भने आत्मियता बढ्नेछ। विद्यार्थीका लागि राम्रो समय छ। स्वास्थ्यमा पुराना समस्या दोहोरिन नदिन दिनचर्या व्यवस्थित गर्नुहोस्।

धनु (ये, यो, भा, भि, भू, धा, फा, डा, भे)

नयाँ योजना कार्यान्वयन गर्ने अवसर प्राप्त हुनेछ। विदेश वा टाढाको स्थानसँग सम्बन्धित कामबाट लाभ मिल्न सक्छ। आर्थिक क्षेत्रमा अपेक्षित सुधार आउनेछ। व्यवसाय विस्तार गर्ने सोचमा हुनुहुन्छ भने उचित तयारीका साथ अधि बढ्नुहोस्। प्रेम सम्बन्धमा खुसीको वातावरण रहनेछ। परिवारका ज्येष्ठ सदस्यबाट महत्वपूर्ण सुझाव प्राप्त हुनेछ। सामाजिक प्रतिष्ठा बढ्नेछ। स्वास्थ्य सामान्य रहनेछ, तर अत्यधिक व्यस्तताबाट बच्नुहोस्।

मकर (भो, जा, जि, जु, जे, जो, खा, खि, खु, खे, खो, गा, गि)

मेहनत र अनुशासनले राम्रो परिणाम दिने साता हो। जिम्मेवारी बढे पनि त्यसलाई अवसरका रूपमा लिनुहोस्। आर्थिक क्षेत्रमा आमदानी बढ्ने संकेत छन्। अनावश्यक ऋण वा ठूलो खर्चबाट भने जोगिनु राम्रो हुनेछ। व्यवसायमा नयाँ सम्पत्ती हात हुन सक्छ। प्रेम सम्बन्धमा मधुरता बढ्नेछ। परिवारमा शुभ समाचार आउन सक्छ। स्वास्थ्यमा हाडजोर्नी तथा थकानसम्बन्धी समस्या देखिएमा पर्याप्त आराम गर्नुहोस्।

कुम्भ (गु, गे, गो, सा, सि, सु, से, सो, दा)

साताको सुरुवात सामान्य भए पनि क्रमशः राम्रो हुँदै जानेछ। नयाँ व्यक्तिगतको सम्पर्क भाग्यमा उपयोगी बन्न सक्छ। काममा सिर्जनात्मक क्षमता देखाउने अवसर प्राप्त हुनेछ। आर्थिक क्षेत्रमा लाभ मिल्ने सम्भावना छ, तर जोखिमपूर्ण लगानीमा सावधानी अपनाउनुहोस्। प्रेम सम्बन्धमा सकारात्मक संवाद आवश्यक छ। परिवारसँग रमाइलो समय बित्नेछ। विद्यार्थीका लागि अध्ययनमा प्रगति हुने समय हो। स्वास्थ्यमा मानसिक तनाव कम गर्ने पर्याप्त आराम गर्नुहोस्।

मीन (दि, दु, थ, भ, ज, दे, दो, चा, चि)

यो साता आत्मविश्वासका साथ अधि बढ्नुपर्ने समय हो। रोकिएका काम सम्पन्न हुनेछन्। आर्थिक रूपमा अपेक्षाकृत राम्रो समय रहनेछ। नयाँ आमदानीको स्रोत खोज्नेहरूलाई अवसर मिल्न सक्छ। कार्यालयमा जिम्मेवारी बढ्नेछ। प्रेम सम्बन्धमा भावनात्मक निकटता बढ्नेछ। पारिवारिक सहयोग प्राप्त हुनेछ। यात्राबाट लाभ लिन सकिनेछ। स्वास्थ्यमा मौसम परिवर्तनका कारण सामान्य समस्या आउन सक्छ। सकारात्मक सोच र नियमित दिनचर्याले साता अघि सुखद बनाउनेछ।

विद्यार्थीलाई अतिरिक्त क्रियाकलाप गराउनु परे हामीलाई सम्झनु होस्

स्कूल तथा कलेजमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई अतिरिक्त क्रियाकलापहरू जस्तै :

- हस्तलेखन
- कथालेखन
- नाटकलेखन तथा नाटकको प्रस्तुति
- गायन तथा संगीत
- चित्रकला
- कानूनी ज्ञानहरु
- पत्रकारिताको जानकारी
- उद्घोषण कला
- नाच्ने कला

आदिको ज्ञान दिलाउन चाहनु हुन्छ भने हामी त्यसको व्यवस्थापनको लागि तयार छौं। हामी तपाईंहरूको विद्यालय तथा विद्यार्थीहरूका लागि सबै खाले तालिम, कार्यशाला संचालन गरी तपाईंहरूको आवश्यकता अनुसारका प्याकेजहरू तपाईंहरूको अनुकूल समयमा हामी सेवा दिन तयार छौं।

सम्पर्क नं. ९८१८६७००८८

क्रियटिम सेन्टर नेपाल प्रा.लि.

काठमाडौं-११

सुन चाँदीका गहनाका लागि

हामीलाई सम्झनु होस्

विवाह, पारुणी लगायतका कुनै पनि खासै तांगलिक कार्यका लागि चाहिने गरगहनाका लागि हामीलाई सम्झनु होस्।

तपाईंहरूको सेवामा हामी तयार छौं, काठमाडौंको मुटु मैतीदेवी चोक, काठमाडौंमा।

सुन, चाँदी तथा हिराका तयारी गहनाहरूका अतिरिक्त तपाईंहरूको चाहना, डिजाइन अनुसारका गहना बनाउनका लागि हामी सेवामा हाजिर छौं।

न्यु बुद्ध गहना गृह

मैतीदेवीचोक (श्रेष्ठ टेलरिडसँग), काठमाडौं

फोन नं. ०१४५३४७५५, ९८१३६५२९९८

लोकतन्त्रप्रति पूर्ण समर्पित
साप्ताहिक
नयाँ विमर्श
Naya Bimarsha Weekly

उता बाढीले परिवारजन बेपत्ता, यता मनले निदाउन दिदैन

અખિલેશ યાદવ

विदेश आएको पनि धेरै वर्ष भइसक्यो । घर छोडेर हिंडेको दिन अझै सम्झनामा ताजे छ । आमा ढोकामा उभिनुभएको थियो, बुबा केही परसम्म छोड्न आउनुभएको थियो । श्रीमतीले धेरै कुरा भन्न खोजेकी थिइन्, तर आँखाबाट भरेको आँसुले शब्दलाई जितेको थियो । छोराछोरीले भने बाबु कहिले फर्किन्छौ भनेर सोधिरहेका थिए । त्यतिबेला मन बलियो बनाएर हिंडेको थिएँ । परिवारका लागि केही कमाउनुपर्छ, घरको अवस्था सुधार्नुपर्छ, छोराछोरीको भविष्य बनाउनुपर्छ भन्ने एउटै सोच थियो ।

परदेशको दुःख त्यतिबेला त्यति ठूलो लागेन । आफ्नो मान्छेको मुहार सम्भेर काम गरिरहैं । बिहानदेखि बेलुकासम्म खटिँएँ । कहिलेकाहीँ शरीरले साथ नदिए पनि मनलाई सम्झाउँ कि 'यो दुःख आफ्ना लागि हो ।'

अहिल यही प्रदेश अचानक असाध्यै पराई लागिरहेको छ । नेपालमा बाढीपहिरोले धेरै ठाउँमा जनजीवन अस्तव्यस्त भएको खबर आएकोछ मेरो मनमा एउटै डडले घर गरेको छ । मेरो घरतर्फ पनि त्यस्तै अवस्था छ । केही दिनदेखि परिवारसँग सम्पर्क हुन सकेको छैन । शुरुमा कन उठ्दछा खार्से डर लागेन । विपद्का बेला मोबाइल नलाग्न सक्छ, बिजुली नहुन सक्छ, नेटवर्क बिग्र्न सक्छ भन्ने लाग्यो । केही समयपछि आफ्नै फोन आउला भन्ने सोचै ।

समय बित्दै गयो । फोन आएन । फेरि फोन गर्रैं । घण्टी गयो, उठेन । फेरि गर्रैं । कहिले मोबाइल नै बन्द भन्यो, कहिले सम्पर्क हुन सकेन । अरू आफन्तका नम्बर खोज्रैं । गाउँका चिनेजानेका मानिसलाई फोन गर्रैं । सबैसँग एउटै प्रश्न थियो कि 'मेरो घरतिर के भइरहेको छ ? केही खबर आएको छ ?'

जवाफमा प्रायः मौनता मात्रै भेटियो ।
यतिका दिनसम्म आफ्नै परिवारका
अवस्था थाहा नहुनु कस्तो हुन्छ भन्ने कुरा
भोभेलाई मात्रै थाहा हुन्छ । मानिस बाहिरबाट
सामान्य देखिन सक्छ, काममा जान सक्छ,
अरुसँग हाँसेर बोल्न सक्छ तर मनभित्र भने

एकच्छिन पनि शान्ति हुँदैन ।

काम गर्ने ठाउँमा छु। अगाडि काम छ। वरिपरि मानिसहरू आ-आफ्नै काम गरिरहेका छन्। मेरो कान मोबाइलको घण्टी कुरिरहेको हुन्छ। फोनमा एक पटक आवाज आयो भने पनि हात तुरुन्त खलतीमा पुन्छ। अपरिचित नम्बर देखादा पनि मुटु जोडले धाँकन्छ 'कतै घरबाट आएको फोन त होइन ?' भनेर।

धैरै पटक त्यो आशा निराशामा बदलिन्छ । यस्तो बेला आफूलाई सबैभन्दा निरीह ठान्दो रहेछ । घरमा केही परेको भए म त्यहाँ हुन सकिदैन । आफ्ना मा-छेलाई खोज्न दौडिन सकिदैन । कसैलाई समातेर 'मेरो परिवारलाई पनि हेरिदिनुस्' भन्न घटनास्थलमा पुग्न सकिदैन । मसँग बाँकी रहेको एउटै माध्यम मोबाइल हो । त्यही मोबाइल पनि मौन हुँदा मन भन्न डराउँछ ।

घरबाट टाढा हुनुको पीडा सामान्य अवस्थामा थाहा हुँदैन । दशैँमा घर जान नसक्दा, बच्चाको जन्मदिनमा साथ दिन नसक्दा, आमाबुबा बिरामी हुँदा छेउमा बस्न नसक्दा त्यो दूरी महसुस हुन्छ तर विपद्को बेला यही दूरी असह्य हुँदो रहेछ ।

यतिबेला मलाई आफ्नो विदेश आउनुको कारण पनि बारम्बार सम्झना भइरहेको छ। घरमा अभाव थियो। कण थियो। छोराछोरीको पढाइ थियो। परिवारलाई राम्रो जीवन दिनुपर्छ भन्ने थियो। त्यसैले घर छाडें। परदेशमा पसिना बगाएँ। कहिले घाममा, कहिले चिसोमा, कहिले मन नलाग्दा पनि काम गरें। बिरामी हुँदा पनि ड्युटी गरेको दिन सम्झन्छु। घर सम्झेर आँसु आए पनि अरूले नदेख्नु भन्ने अनुहार पुगेको सम्झन्छु।

त्यतिबेला एउटै सपना थियो कि

एक दिन फर्किन्छु र आफ्नै घरमा सुखले बस्छु। आज त्यही घरको खबर पाउन नसकेको छटपटाइरहेको छु। कामबाट बिदा लिएर तुरुन्तै नेपाल फर्किएका पाए हुन्थ्यो भन्ने लाग्छ तर चाहिँदैन सबै वृद्धा सहम्व हुँदो रहेछ र ? काम छाड्न मिल्दैन। बिदा माग्दा पनि प्रक्रिया हुन्छ। रोजगारदाताको अनुमति चाहिन्छ। टिकटको व्यवस्था गर्नुपर्छ। कतिपय अवस्थामा बिदा पाउनु नै कठिन हुन्छ। यता मनले भनिरहेको छ— 'घर जाऊ।' उता बाध्यताले भनिरहेको छ 'अहिले कसरी जाने ?'

यो द्वन्द्वले भन्नु पोल्दो रहेछ । मलाई कहिलेकाहीँ लाग्छ, विदेशमा कमाएको पैसा, बनाएको भविष्य, जोडेका सपना यी सबै कुरा एकछिनका लागि अर्थहीन भएका छन् । अहिले त केवल परिवार सुरक्षित छ भन्ने एउटा खबर चाहिएको छ । अरू केही चाहिएको छैन ।

फोनको स्क्रिन हेदैहिदै रात बिच्छ ।
निदाउन खोज्छु, तर निद्रा आउँदैन । आँखा
बन्द गर्दा घर देखिन्छ । घरको आँगन
देखिन्छ । बुबा देखिनुहुन्छ । आमाको
अनुहार देखिन्छ । श्रीमती र बच्चाहरू
देखिन्छु । अनि मनले आफैँ प्रश्न गर्न
थाल्छ 'उनीहरू अहिले कहाँ होलान् ?
सुरक्षित ठाउँमा होलान् कि ?'

त्यसगछि फेरि मोबाइल उठाउँछु ।
फोन गर्छु ।
उद्देन ।
फेरि गर्छु ।
उद्देन ।

कहिलेकाहीँ मनले नराम्रो कुरा सोच
थाल्छ । तुरुन्तै आफूलाई सम्भाउँछु 'होइन,
त्यस्तो नसोच । केही भएको छैन होला ।'
आशावादी हुन खोज्छु तर विपद्का
तस्वीरहरू देखेपछि त्यो आशा फेरि कमजोर
हुन्छ ।

सामाजिक सञ्जाल खोल्दा पनि मन
लाग्दैन तर नखोली बस्न पनि सकिदैन । कतै

मेरो गाउँको समाचार आएको छ कि ?
कतै उद्धार गरिएका मानिसको विवरण
आएको छ कि ? कतै आफन्तको नाम
उल्लेख भएको छ कि ? यही खोजीमा
घण्टौं बित्छ ।

अचम्म लाग्छ, पहिले समाचार पढ्दा बाढी र पहिरो एउटा घटना जस्तो लाग्थ्यो । आज त्यही बाढी मेरो परिवारसँग जोडिएको छ । पहिले अरूको पीडा पढिन्थ्यो, अहिले प्रत्येक समाचारको शब्द आफ्नै मुटुमा आएर ठोक्किन्छ ।

परदेशमा बसेर परिवारको भविष्य बनाउन खोज्दा कहिलेकाहीँ परिवारको वर्तमानमै साथ दिन नसकिँदो रहेछ । यो पीडा पैसा कमाएर पूरा गर्न सकिँदैन । आज मलाई घरबाट टूलो कुरा चाहिएको छैन । कसैले फोन गरेर यत्ति भनिदिए पुछ कि 'हामी सबै सुरक्षित छौं ।'

त्यो एउटा वाक्य सुन्न पाए शायद धेरै दिनदेखि रोकिएको मेरो सास फुक्ने थियो । काममा मन लाग्ने थियो । राति आँखा लाम्ने थियो । परदेश फेरि आफ्नै जस्तो लाग्ने थियो ।

तर अहिले फोन मौन छ ।
समय बितिरहेको छ ।
बाढीपहिरोको खबर आइरहेको छ ।
म हजारौं किलोमिटर टाढा बसेर
आफ्नै घरको एउटा खबरको प्रतीक्षामा छु ।

परिवारका लागि परदेशिएको मानिसका लागि योभन्दा ठूलो विडम्बना अरु के होला र ! आफ्ना मान्छेको जीवन बचाउन दौडिनुपर्ने बेला, उनीहरू कुन अवस्थामा छन् भन्ने खबरसमेत नपाई परदेशको एउटा कोठामा थुनिए बस्नुपर्नु ।

म अभै फोन कुरिरहेको छु ।
सायद कुनै क्षण घण्टी बज्नेछ ।
सायद उताबाट परिचित आवाज
आउनेछ ।

म केही नसोधी केवल त्यो आवाज
सुनिरहनेछु 'हामी ठीक छौं।'

विदेशमा रहेका विद्यार्थीका अभिभावकलाई जानकारी

तपाईंका सन्तान विदेशमा पढ्दैछन् ?
तपाईंका सन्तान विदेशमा पढ्न जाँदैछन् ?
तपाईं आफ्ना सन्तानलाई विदेशमा पढाउन लागि रहनु भएको छ ?

यदि माथिको कुनै पनि अवस्थामा तपाईंहरू हुनुहुन्छ भने नेपालमा रहेका आमाबुबा वा अभिभावकका लागि भनी नेपालमा संस्था (मुनाफा वितरण नगर्ने कम्पनी) खोलिएको छ । तपाईंहरू पनि जोडिएर सहकार्य गर्न सक्नुहुनेछ ।

त्यसका लागि

सम्पर्क नं. ९८१८६७००८८ (अध्यक्ष)
इन्टरनेशनल स्टुडेन्ट्स प्यारेन्ट वेलफेयर सेन्टर नेपाल
काठमाडौँ-११, बबरमहल

विज्ञापन कटौतीविरुद्ध पत्रकार महासंघ

काठमाडौं/ सञ्चारमाध्यमलाई उपलब्ध हुँदै आएको लोककल्याणकारी विज्ञापनको रकम घटाउने सरकारी निर्णयप्रति नेपाल पत्रकार महासंघ काठमाडौं शाखाले आपत्ति जनाएको छ । शाखाले भदौ ५ गतेको निर्णय तत्काल सच्याउन माग गर्दै अन्यथा चरणबद्ध आन्दोलनमा जाने चेतावनी दिएको छ ।

भदौ १३ गते जारी विज्ञापितमार्फत शाखा सचिव रमेशकुमार बोहोरेले विज्ञापनको रकम कटौतीले विशेषगरी साना लगानी र स्वरोजगारमा आधारित सञ्चारमाध्यमलाई प्रत्यक्ष असर पार्ने बताएका छन् ।
आर्थिक झोत कमजोर भएका सञ्चार संस्थांमाथि थप भार पर्दा कठिनी संस्था बन्द हुन सक्ने र त्यसको असर पत्रकारको रोजगारीसँगै नागरिकको सूचनाको अधिकारमा समेत पर्ने शाखाको निष्कर्ष छ ।

नेपाल पत्रकार महासंघ
FEDERATION OF NEPAL JOURNALISTS
Kathmandu, District, Bagmati

काठमाडौँ शाखा
Kathmandu District, Bagmati

प्रेस विज्ञापित

प्रेस पत्रकार, पत्रकार तथा समाज कार्यकर्ताहरूको सम्मानार्थ शाखा मासिक अङ्ग्रेजी विज्ञापितको दरमा २००० रुपैयाँ छ । यो शुल्कको लागि अग्रिम रुपैयाँ बढीले नै तिर्नुपर्ने हुने प्रकाशकहरूलाई जानकारी गराइएको छ । समाजकार्यकर्ता अङ्ग्रेजी पत्रकारिता प्रकाशक पत्रकारहरूले अङ्ग्रेजी पत्रकारको लागि बढीले नै तिर्नुपर्ने हुने प्रकाशकहरूलाई जानकारी गराइएको छ ।

पत्रकारको रोजगारीसँगै नागरिकको सूचनाको अधिकारमा समेत पर्ने शाखाको निष्कर्ष छ ।

[illegible]

सरकारका नीति तथा निर्णयमाथि प्रश्न उठाउने सञ्चारमाध्यमलाई आर्थिक रूपमा निर्भर वा कमजोर बनाउने प्रयास भए त्यसले प्रेस स्वतन्त्रतामाथि अप्रत्यक्ष दबाव सिर्जना गर्ने शाखाको भनाइ छ । विज्ञापितमा आर्थिक रूपमा कमजोर प्रेसबाट लोकतन्त्र बलियो बन्न नसक्ने र आलोचनात्मक आवाजलाई संकुचित पारेर लोकतान्त्रिक व्यवस्था प्रभावकारी नहुने उल्लेख गरिएको छ ।

शाखावे लोककल्याणकारी विज्ञापनको रकम कटौती गर्ने निर्णय फिर्ता लिनुका साथै सरकारी विज्ञापन वितरणलाई पारदर्शी, न्यायपूर्ण र समानुपातिक बनाउन माग गरेको छ । साना तथा स्वरोजगारमूलक सञ्चारमाध्यमको संरक्षणका लागि छुट्टै प्रभावकारी नीति ल्याउनसमेत सरकारको ध्यानाकर्षण गराइएको छ ।

सरकारले निर्णय नसच्याए पत्रकार, सम्पादक, प्रकाशक, सञ्चार संस्था तथा प्रेस स्वतन्त्रतासँग सम्बन्धित संघ-संस्थासँग सहकार्य गरेर देशव्यापी चरणबद्ध आन्दोलन अघि बढाउने शाखाले जनाएको छ। आन्दोलनबाट उत्पन्न हुने परिस्थितिको जिम्मेवारी सरकार स्वयंले लिनुपर्ने चेतावनीसमेत दिइएको छ।

हार्दिक श्रद्धाञ्जलि

जन्म : २०४२/१०/१८

स्वर्गारोहण : २०८३/०५/१३

अभिक न्युज मिडिया प्रा.लि.का संचालक तथा नयाँ नेपाल न्युज डटकमका सम्पादक रामेश्वर ढकालकी धर्मपत्नी **स्व.सुमद्रा ढकाल**को अल्पायुमै दुःखद निधन भएको यो शोकाकुल घडीमा दिवंगत आत्माप्रति श्रद्धाञ्जलि अर्पण गर्दै शोकाकुल परिवारजनमा समवेदना व्यक्त गर्दछौं ।

हरि शरण जमकटेल (अधिवक्ता)

कौशल कुमार भट्टराई (अधिवक्ता)

तथा

परिवर्तन कानूनी केन्द्र प्रा.लि.

परिवार

SPECIAL PROMO

You automatically lose the chances
you don't take.

keen product

20%
Off

Buy Now

keentelevision.com

दूर दृष्टि डिजिटल प्रा.लि.

सम्पर्क: मनिषजी मो.नं.९८५१३६०६२१

लोकतन्त्रप्रति पूर्ण समर्पित

साप्ताहिक

नया विमर्श

Naya Bimarsha Weekly

देश बनाउने नारा, देशको अवस्था बेहाल !

रुषा थापा

सम्पत्ति शुद्धीकरणको 'ग्रे लिस्ट' मा नेपाल परेको दुई वर्ष हुन लागेको छ। २०८१ फागुन ९ गते मुलुक 'ग्रे लिस्ट' मा परेको थियो। 'ग्रे लिस्ट' बाट निस्कन अब चार महिनामात्र हामीसँग छ। आउँदो माघभित्र नेपाल 'ग्रे लिस्ट'बाट हट्न नसके सम्पत्ति शुद्धीकरणको 'ब्ल्याक लिस्ट' मा पर्छ। यसो भए नेपाल सरकारले विदेशी ऋण पाउँछ न अनुदान।

नेपालीजन विदेश जान पाउँदैनन्। नेपाली प्रतिनिधि वैदेशिक कार्यक्रममा सहभागी हुन पाउँदैनन्। अर्कोतर्फ, मुलुक गम्भीर संकटतर्फ धकेलिएको छ। हालै रसुवाको भोटेकोशी नदीमा आएको विनाशकारी बाढीले ठूलो जनधनको क्षति पुऱ्याएको छ। बाढीमा परेर सयौंको मृत्यु, हजारौं घाइते र बेपत्ता हुँदा आठ खर्बको भौतिक क्षति पुगेको अर्थमन्त्री डा.स्वर्णिम वाग्लेले नै बताएका छन्।

२०८२ भदौ २३ र २४ गते भएको 'जेन-जी' आन्दोलनमा पनि जनधनको क्षति भएको थियो। ७७ जनाको ज्यान गएको सो आन्दोलनमा सरकारी संरचनामा ८४ अर्ब ७७ करोड ४५ र निजीतर्फ २७ खर्ब बराबरको क्षति पुगेको थियो। आन्दोलनको एक वर्ष हुन लाग्दा समेत पुनःनिर्माण कार्य अझै शुरु भएको छैन किनकि राज्यलाई स्रोत नै छैन।

विगतका सरकारले ३२ खर्ब वैदेशिक ऋण लिएका थिए। बालेन्द्र साह (बालेन) नेतृत्व सरकार आएपछि त्यसमा चार खर्ब थपिएको छ। 'जेन-जी' आन्दोलनपछि तात्कालिन प्रतिनिधिसभा विघटन गरियो। २०८२ फागुन २१ गते निर्वाचन भयो। निर्वाचनमा झण्डै २० अर्ब खर्च भयो। मुलुकभित्रै सरकार ऋणऋणमा छ।

निर्माण व्यवसायीको ५६ अर्ब, कोरोना बीमाको २४ अर्ब, स्वास्थ्य बीमाको ४३ अर्ब र दूध तथा उखु किसानको सात अर्ब बक्यौता वर्षौंदेखि भुक्तानी भएको छैन। सरकार ऋणको भरमा चलि रहेको

छ। जनताले तिरको कर र रेमिट्यान्स कहाँ गयो ? सर्वसाधारणलाई थाहा छैन। सरकारी उद्योग, सार्वजनिक जग्गा तथा सम्पत्ति बेचेको पैसा पनि छैन।

यस विषयमा न सर्वसाधारण आवाज उठाउँछन् न त राज्य आफैँ खोजीनीति गर्छ। सबैजसो राजनीतिक दलको एउटै नारा रहँदै आएको छ त्यो के भने हामी देश बनाउँछौं। कांग्रेसले देश बनाउँछौं भन्दै २०४६ सालमा पञ्चायत ढालेर बहुदलीय व्यवस्था ल्यायो। देश नै बनाउने भनेर माओवादीले २०५२ फागुन १ गते हतियार उठायो। दश वर्ष चलेको जनयुद्धमा १७ हजारले ज्यान गुमाए।

हजारौं घाइते भए, हजारौं अझै बेपत्ता छन्। खर्बौंको सरकारी सम्पत्ति नष्ट भयो। अन्ततः २०६५ सालमा राजतन्त्रको अन्त्य भयो। त्यसपछि कांग्रेस, एमाले, माओवादी आलैपालो सरकारमा गए। २०८२ भदौ २३ र २४ गते रवि र बालेनको समर्थनमा जेनजीहरूले देश बनाउँछौं भन्दै आन्दोलन गरे। त्यत्रो जनधनको क्षति भयो।

रास्वपालाई जनताले दुई तिहाई नजिक दिएर सरकारमा पुऱ्याए। बालेन सरकार गठन भएको पाँच महिना बितेको छ। अनि खोइ त देश बनेको ? बरु देश भन्नुभन्नु नाजुक अवस्थामा पुगेको छ। पाँच दशकअघिसम्म खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर रहेको हाम्रो देश अहिले विदेशीले खाद्यान्न नदिएर नेपाली जनता भोकभोकै मर्नुपर्ने अवस्था छ। देशभित्र युवा छैनन्, युवा सबै विदेशमा छन्। गाउँ रित्तिएको छ।

बेरोजगारी, गरिब, महँगो लगातार बढिरहेको छ। मुलुक ऋणको दलदलमा फसेको छ। वैदेशिक ऋण र अनुदान नभए मुलुक चल्नसक्ने अवस्था छैन। अनि बन्यो त देश ? सबै दलले त देश बनाउने नै नारा लगाएर थिए होइन र ! देश नबने पनि कर्मचारी, व्यापारी, दलालहरू भने मालमाल बनेका छन्। कामै नगरी कर्मचारीहरू तलबभत्ता खाइरहेका छन्।

एउटै कर्मचारीको तलब मासिक पद

अनुसार ३५ हजारदेखि लाखौं छ। सेवासुविधा अलम्लै। उनीहरू जनताले तिरको करबाट पोशाक लगाउँछन्, चिल्लो गाडी चढ्छन्। विडम्बना, जनताकै काम गर्दैनन्। सर्वसाधारणसँग रुखो व्यवहार गर्छन्, हेच्छन्। घुस नदिए कर्मचारीहरू काम गर्ने मान्दैनन्।

अनि सरकार चाहिँ यस्ता घुसिया कर्मचारीहरूको तलब र सेवासुविधा बढाएको बताउँछ। निजामती, शिक्षक, सुरक्षाकर्मी लाखौं छ। बहालवाला र पेन्सनवाला दुवैलाई तलब दिनुपर्छ। उनीहरूको तलबभत्ता, सेवासुविधा, पोशाक, गाडी र पेन्सनमा मासिक अर्बौं रकम खर्च हुन्छ। करार, ज्यालादारी, अस्थायी कर्मचारी पनि लाखौंको संख्यामा छन्। उनीहरूले पेन्सनबाहेक सबै सेवासुविधा पाउँछन्।

यस्तै, जनप्रतिनिधि ३८ हजार छन्। उनीहरूको तलब मासिक पदअनुसार ५० हजारदेखि लाखौं छ। देशभरका जेलमा ३२ हजार कैदीबन्दी छन्। उनीहरूलाई बिहानबेलुका खाना खुवाउनुपर्छ। दैनिक ८० रुपैयाँ भत्ता दिइन्छ त बिरामी हुँदा उपचार गर्नुपर्छ। सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझ्ने ४२ लाख छन्। उनीहरूले मासिक चार हजार रुपैयाँ बुझ्छन्।

सरकारी खर्च जतातै छ, राज्यको खर्ब दैनिक अर्बौं हुने गरेको छ। आमदानी चाहिँ केही छैन, शून्य बराबर। अहिलेसम्म नदिए नेपाली जनता भोकभोकै मर्नुपर्ने अवस्था छ। देशभित्र युवा छैनन्, युवा सबै विदेशमा छन्। गाउँ रित्तिएको छ।

बेरोजगारी, गरिब, महँगो लगातार बढिरहेको छ। मुलुक ऋणको दलदलमा फसेको छ। वैदेशिक ऋण र अनुदान नभए मुलुक चल्नसक्ने अवस्था छैन। अनि बन्यो त देश ? सबै दलले त देश बनाउने नै नारा लगाएर थिए होइन र ! देश नबने पनि कर्मचारी, व्यापारी, दलालहरू भने मालमाल बनेका छन्। कामै नगरी कर्मचारीहरू तलबभत्ता खाइरहेका छन्।

एउटै कर्मचारीको तलब मासिक पद

मूल्यमा आम नागरिकले घरजग्गा, गाडी, शेयर किने त सरकारले पनि यस्ता विलासित बस्तुमा लगानी खुकुलो बनाइदियो। परिणाम आज हामीसामु छ।

घरजग्गा, गाडी र शेयरको मूल्य लगातार घटिरहँदासमेत किनने कोही छैनन्। यी बस्तुमा लगानी गर्दा करोडौं सर्वसाधारण ढुबेका छन्। ऋणमा फसेका छन्। घरजग्गा, गाडी र शेयर किन्दा वा यी बस्तु धितो राखेर लघुवित्तबाट २७ लाख, बैंकबाट २२ लाख, सहकारीबाट ६३ लाखले ऋण लिएका छन्। मीटरब्याजमा कर्जा लिने पनि लाखौं छन्।

अहिले उनीहरूको रुवाबासी चलि रहेको छ भने पाँच लाख बढी सर्वसाधारण कालोसूचीमै परिसके। अर्कोतर्फ, मुलुकको अर्थतन्त्रसमेत संकटमा परेको छ। अझै पनि सरकारको आँखा खुलेको देखिन्न। अहिले पनि घरजग्गा, गाडी र शेयर कारोबार बढ्छ र राजश्व बढ्छ भनेर सरकार पखेर बसिरहेको छ तर अब यो सम्भव छैन।

त्यसैले, अब सरकारले खर्ब कटौती गर्नुपर्छ। कर्मचारी, जनप्रतिनिधिको तलब र सेवासुविधा कटौती गर्नुपर्छ। करार कर्मचारी हटाउनुपर्छ। नजिक रहेका एउटै प्रकृतिका कार्यालय गाभ्नुपर्छ। वैदेशिक ऋण मिनाहाका निमित्त पत्र लेख्नुपर्छ। देशभित्रै राजश्वको स्रोत खोज्नुपर्छ। नत्र जसरी भोटेकोशी नदीले जनधन बगायो, त्यसरी नै वैदेशिक ऋण र सरकारी खर्चले नेपाललाई ध्वस्त पार्नेछ।

The Art Forger

P. Pilgrim

There is an old saying: "You can hide your sin from people, but you can never hide it from God." The story of the Dutch painter Han van Meegeren gives us a remarkable illustration of this truth.

Van Meegeren was a talented painter who became famous for something very different from what he originally wanted. He became one of the most successful art forgers in history. He carefully studied the paintings of the famous Dutch artist Johannes Vermeer and began producing paintings that looked as though they had been painted by Vermeer centuries earlier. His deception was extremely clever. He used old canvases and carefully prepared paints and materials. He even tried to make the paintings appear genuinely old. Art experts examined some of his paintings and declared them to be genuine works by Vermeer. One of his most famous forgeries was The Supper at Emmaus. In 1938, the Boijmans Museum in Rotterdam purchased it for 520,000 Dutch guilders that was around 230,000 euros and half a million euros in today's market. They believed it was a newly discovered masterpiece by Vermeer. Van Meegeren had succeeded in deceiving experts, collectors and museums. However, there was one person he could not deceive, that was the true and living God.

During the Second World War, another painting attributed to Vermeer, 'Christ and the Adulteress', ended up in the possession of the Nazi leader Hermann Göring. When the war ended, Allied investigators traced the painting back to Van Meegeren. On 29 May 1945, he was arrested and accused of fraud and helping the enemy. Van Meegeren suddenly found himself in serious trouble. If the painting had really been a priceless Dutch masterpiece sold to the enemy, he could have faced a very serious punishment even death for collaboration. His secret therefore had to come out. He eventually confessed that the painting was not a Vermeer that he had painted it himself. But there was a problem. The authorities did not simply believe him. After all, he was a known liar and forger. How could he prove that he had actually painted the paintings? So Van Meegeren did something extraordinary. While under supervision, he painted another picture in the style of Vermeer. Reporters and court-appointed witnesses watched him work. The painting, 'Jesus among the Doctors', was intended to demonstrate that he really could produce a painting that looked like a Vermeer. Eventually, scientific investigation provided further evidence. Experts examined the paintings and discovered materials and characteristics that could not have belonged to an authentic seventeenth-century Vermeer. The truth had finally come out. In November 1947, Van Meegeren was convicted of forgery and fraud and sentenced to one year in prison. The man who had spent years deceiving others was finally exposed.

This story reminds us of the words of Moses in Numbers 32:23, "be sure your sin will find you out." Notice that the Bible does not say, "You might be found out." It says: "Be sure your sin will find you out." Sin has a way of coming into the light. We may hide our sins from our parents, our friends even our spouses. We may even convince ourselves that nobody knows, but God knows. The Bible says in Luke 12:2 "For there is nothing covered, that shall not be revealed; neither hid, that shall not be known." Van Meegeren could fool art experts, museums, including wealthy collectors but he could not fool God and neither can we. God already knows and because He knows everything, we can come honestly before Him and confess our sins. The Bible says in Proverbs 28:13 "but whoso confesseth and forsaketh them shall have mercy." God exhorts us to bring our sins to Christ, to confess them, forsake them and ask him for forgiveness. The Apostle John gives us this wonderful promise: "If we confess our sins, he is faithful and just to forgive us our sins, and to cleanse us from all unrighteousness." The One who knows every secret is also the One who offers forgiveness to every repentant sinner. So come to him and experience his forgiveness and peace.

(pilgrimway101@yahoo.com)

जन्म : २०४२/१०/१८

स्वर्गारोहण : २०८३/०५/१३

हाम्रा सहकर्मी एवम् अभिक न्युज मिडिया प्रा.लि.का संचालक तथा नयाँ नेपाल न्युज डटकमका सम्पादक रामेश्वर ढकालकी धर्मपत्नी स्व.सुमद्रा ढकालको अल्पायुमै दुःखद निधन भएको यो शोकाकुल घडीमा दिवंगत आत्माप्रति श्रद्धाञ्जलि अर्पण गर्दै शोकाकुल परिवारजनमा समवेदना व्यक्त गर्दछौं।

कौशल कुमार भट्टराई

(सम्पादक / प्रकाशक)

तथा

“नयाँ विमर्श” साप्ताहिक परिवार

रङ्गसूत्र नेपाल

HILLS HOME THEATRE

संरक्षण

रङ्गसूत्र नेपाल, हिल्स होम थिएटर र संरक्षणको संयुक्त प्रस्तुति

नाटक

निलो सिन्दूर

चर्चित नाटक " बेहपर कोठी खसादिय " मा आधारित

कलाकार:

पुष्पराज अवस्थी

लेखक : महेन्द्र मलंगिया

अनुवाद : धीरेन्द्र प्रेमर्षी

निर्देशक :

राम मजन कामत/पुष्पराज अवस्थी

mandala theatre-nepal

मिति: मङ्गल १९ गतेदेखि असोज ४ गतेसम्म

नया विमर्श

लोकतन्त्रप्रति पूर्ण समर्पित

साप्ताहिक

Naya Bimarsha Weekly

व्यापारको ...

खुल्छ भन्ने निश्चित नहुनु । चीनबाट सामान मगाउँदा व्यापारीले पहिल्यै अर्डर गर्नुपर्छ, भुक्तानी गर्नुपर्छ, कन्टेनर व्यवस्थापन गर्नुपर्छ र ढुवानीको समयतालिका बनाउनुपर्छ । बाटोमा अवरोध आएपछि सीमामा सामान रोकिन्छ, ढुवानी तथा भण्डारण खर्च बढ्छ, बैकबाट लिएको ऋणको ब्याज थपिन्छ र बजारमा सामान पुग्ने समय अनिश्चित हुन्छ । चाडपर्वलाई लक्षित गरेर मगाइएको सामान समयमा बजारमा आउन नसके व्यापारीले बिक्नीको अवसरसमेत गुमाउन सक्छन् ।

यसको असर व्यापारीको खातामा देखिने घाटामा मात्र सीमित हुँदैन । सीमावर्ती क्षेत्रमा कन्टेनर चालकदेखि लोड-अनलोड गर्ने श्रमिक, भन्सार एजेन्ट, होटल व्यवसायी, गोदाम सञ्चालक र साना व्यापारीसम्मको आमदानी सीमापार व्यापारसँग जोडिएको छ । नाका लामो समय बन्द हुँदा उनीहरूको दैनिक आर्थिक गतिविधि पनि सुस्ताउँछ । बाढीले व्यापारिक संरचना क्षति पुऱ्याउनु भनेको स्थानीय अर्थतन्त्रको एउटा ठूलो चक्रलाई नै केही समयका लागि रोक्नु हो ।

यसको अर्को प्रत्यक्ष असर नेपाली बजारमा पर्न सक्छ । रसुवागढी हुँदै आउने सामानको आपूर्ति लामो समय अवरुद्ध भयो भने मौज्जातमा रहेका बस्तुले केही समय बजारको माग धान्न सक्छन् । त्यसपछि आपूर्ति र मागबीच असन्तुलन उत्पन्न हुन सक्छ । विशेषगरी चिनियाँ बजारबाट निर्यातमा रूपमा आउने कपडा, जुता, इलेक्ट्रोनिक्स, विद्युतीय सामग्री तथा केही उपभोग्य वस्तुको आपूर्ति चाडपर्व नजिकिँदै गएको समयमा यसको प्रभाव अझ संवेदनशील बन्न सक्छ ।

यस्तो अवस्थामा स्वाभाविक रूपमा तातोपानी र कोरला नाकालाई वैकल्पिक मार्गका रूपमा उपयोग गर्ने चर्चा सुरु हुन्छ । एउटा महत्वपूर्ण कमजोरी यहाँ देखिन्छ कि नेपालसँग वैकल्पिक नाका त छन्, तर एउटै नाका बन्द हुँदा त्यसको सम्पूर्ण व्यापारिक भार तत्काल अर्को नाकाले धान्न सक्ने पूर्वाधार तयार छैन । तातोपानी पनि बाढीपहिरोको जोखिमबाट मुक्त छैन । कोरला नाकाको विकास भइरहेको भए पनि रसुवागढीबाट हुने ठूलो परिमाणको व्यापारलाई एकैपटक त्यता सार्न सडक, भन्सार, पार्किङ, गोदाम र ढुवानी क्षमताका पर्याप्त संरचना आवश्यक पर्छन् ।

यसले नेपाललाई आफ्नो व्यापारिक रणनीतिबारे पुर्निर्धार गर्नुपर्ने सन्देश दिएको छ । कुनै एउटा सडक, पुल वा नाकामा अत्यधिक निर्भर व्यापार प्रणाली प्राकृतिक विपत्तिको समयमा निकै कमजोर हुन्छ । एउटा मार्ग अवरुद्ध हुँदा अर्को मार्ग तत्काल सञ्चालन गर्न सकिने व्यवस्था, पर्याप्त भन्सार क्षमता र वैकल्पिक ढुवानी प्रणाली तयार हुनु आवश्यक निर्भर व्यापार प्रणाली प्राकृतिक विपत्तिको समयमा निकै कमजोर हुन्छ । एउटा मार्ग अवरुद्ध हुँदा अर्को मार्ग तत्काल सञ्चालन गर्न सकिने व्यवस्था, पर्याप्त भन्सार क्षमता र वैकल्पिक ढुवानी प्रणाली तयार हुनु आवश्यक निर्भर व्यापार प्रणाली प्राकृतिक विपत्तिको समयमा निकै कमजोर हुन्छ । एउटा मार्ग अवरुद्ध हुँदा अर्को मार्ग तत्काल सञ्चालन गर्न सकिने व्यवस्था, पर्याप्त भन्सार क्षमता र वैकल्पिक ढुवानी प्रणाली तयार हुनु आवश्यक निर्भर व्यापार प्रणाली प्राकृतिक विपत्तिको समयमा निकै कमजोर हुन्छ । एउटा मार्ग अवरुद्ध हुँदा अर्को मार्ग तत्काल सञ्चालन गर्न सकिने व्यवस्था, पर्याप्त भन्सार क्षमता र वैकल्पिक ढुवानी प्रणाली तयार हुनु आवश्यक निर्भर व्यापार प्रणाली प्राकृतिक विपत्तिको समयमा निकै कमजोर हुन्छ ।

रसुवागढी पुर्ननिर्माण गर्दा पनि यही पक्षलाई केन्द्रमा राख्नुपर्ने देखिन्छ । विगतमा जे थियो, त्यही ठाउँमा उही संरचना बनाउँदema दीर्घकालीन समाधान नहुन सक्छ । नदीको बहाव, पहिरोको सम्भावना, आकस्मिक बाढी, हिमाली भूगोल र जलवायु परिवर्तनले सिर्जना गरिरहेको नयाँ जोखिमलाई ध्यानमा राखेर सडक, पुल, भन्सार, गोदाम र पार्किङस्थलको पुनर्संरचना गर्नुपर्ने हुन्छ । चीनसँगको सहकार्यमा सीमाक्षेत्रको मौसम तथा विपद् सूचना आदानप्रदान गर्ने प्रभावकारी संयन्त्र पनि आवश्यक छ ।

त्यससँगै नेपालले चीनसँगको व्यापारलाई केवल आयातको बाटोका रूपमा हेर्ने पुरानो सोचबाट बाहिर निस्कनुपर्ने समय आएको छ । रसुवागढीबाट अबैँ र्पयार्का सामान नेपाल भित्रिँदा चीनतर्फ नेपाली सामानको निर्यात अत्यन्त न्यून हुनु व्यापारिक असन्तुलनको स्पष्ट संकेत हो । त्यसैले नाका पुर्ननिर्माणको अर्थ चिनियाँ सामान नेपाल भित्र्याउने बाटो सहज बनाउनु मात्र हुनु हुँदैन । नेपाली उत्पादनलाई चिनियाँ बजारसम्म पुऱ्याउने वातावरण बनाउनु पनि उतिकै महत्वपूर्ण छ ।

रसुवाको बाढीले भौतिक संरचना मात्र बगाएको छैन । यसले व्यापारमा रहेको एउटा गहिरो कमजोरी पनि उजागर गरिदिएको छ कि हाम्रो व्यापारिक प्रणाली अझै पनि प्राकृतिक विपत्तिको जोखिम सामना गर्न पर्याप्त सक्षम छैन । व्यापारीको लगानी, सीमावर्ती श्रमिकको रोजगारी, उपभोक्ताको बजार र सरकारको राजश्व सबै एउटै व्यापारिक मार्गसँग जोडिएका छन् ।

रसुवागढी फेरि खुल्नु आवश्यक छ । अब प्रश्न नाका कहिले खुल्छ भन्नेमा मात्र सीमित हुनु हुँदैन । खुलेपछि त्यो नाका कति सुरक्षित, दिगो र भरपर्दो हुन्छ भन्ने प्रश्न अझ महत्वपूर्ण हो । पुर्ननिर्माणलाई तत्कालको समस्या समाधान गर्ने कामका रूपमा मात्र होइन, भविष्यको व्यापार सुरक्षित बनाउने अवसरका रूपमा लिन सकियो भने अहिलेको विपत्ति एउटा नयाँ शुरुवातको आधार बन्न सक्छ ।

बाढीले सडक र पुल भत्काउन सक्छ, व्यापार केही समय रोक्न सक्छ । त्यसबाट सिकेर बलियो संरचना र वैकल्पिक मार्ग तयार गर्न सकिन्छ । अब नेपालले बाढीपछि बाटो खोज्ने होइन, बाढी आउँदा पनि व्यापारको बाटो नरोकिने व्यवस्था बनाउनेतर्फ अघि बढ्नुपर्छ । यही नै रसुवागढीको बाढीले नेपाललाई दिएको सबैभन्दा ठूलो व्यापारिक पाठ हो ।

आपूर्ति ...

र छठजस्ता पर्वमा नेपाली बजारमा कारोबार सामान्य समयको तुलनामा उल्लेख्य रूपमा बढ्छ । घर फर्कने यात्रु बढ्छन्, खाद्यान्नको खपत बढ्छ, कपडा तथा जुताको माग बढ्छ र उपहार तथा विद्युतीय सामग्रीको खरिदसमेत बढ्ने गर्छ । व्यापारीले पनि यही समयलाई लक्षित गरेर पहिले नै सामानको जोहो गर्छन् । सडक तथा सीमा नाकामा अवरोध भइरह्यो भने चाडपर्व लक्षित आपूर्ति समयमै बजारमा पुऱ्याउन कठिन हुन सक्छ ।

यसको अर्थ तत्कालै बजारमा ठूलो अभाव हुन्छ भन्ने होइन । धेरै व्यापारीसँग अहिले मौज्जात हुन सक्छ । मौज्जात सकिँदै जाने र नयाँ सामान भित्र्याउने बाटो सहज नहुने हो भने समस्या विस्तारै गम्भीर बन्दै जान सक्छ । विशेषगरी छिटो खपत हुने खाद्यान्न, तरकारी, फलफूल, इन्धन तथा दैनिक उपभोगका वस्तुमा यसको प्रभाव पहिले देखिन सक्छ ।

प्राकृतिक विपत्तिपछि मूल्य बढ्नुका पछाडि केवल व्यापारीको नाफा खोज्ने प्रवृत्ति जिम्मेवार हुँदैन । ढुवानीको दूरी बढ्दा इन्धन खर्च बढ्छ, बाटोमा लगाने समय बढ्दा चालक तथा सवारी साधनको लागत थपिन्छ र सामान लामो समय रोकिँदा भण्डारण खर्चसमेत बढ्न सक्छ । व्यवसायीले यी अतिरिक्त लागतलाई मूल्यमा समायोजन गर्ने प्रयास गर्नु स्वाभाविक हो ।

यही अवस्थालाई केही व्यवसायीले अनुचित फाइदा उठाउने अवसरका रूपमा प्रयोग गर्न सक्ने जोखिम पनि हुन्छ । वास्तविक अभाव नभए पनि 'सामान आउन छिट्छ्यो' भन्ने हल्लाले उपभोक्तालाई बढी सामान किन्न प्रेरित गर्न सक्छ । त्यसपछि कृत्रिम अभाव सिर्जना गर्ने, सामान लुकाउने वा अस्वाभाविक मूल्य बढाउने प्रवृत्ति देखिन सक्छ । विपत्तिको समयमा यस्तो अवस्था नियन्त्रण गर्न नसक्दा वास्तविक समस्याभन्दा बजारको मनोवैज्ञानिक दबाबले महँगी बढाउन सक्छ ।

त्यसैले अहिले बजारमा कति सामान छ भन्ने जानकारी अत्यन्त महत्वपूर्ण छ । सरकारसँग प्रमुख खाद्यान्न, इन्धन तथा अन्य आवश्यक वस्तुको मौज्जातबारे नियमित अद्यावधिक तथ्यांक हुनुपर्छ । कुन जिल्लामा कुन वस्तुको आपूर्ति कमजोर छ र कहाँबाट आपूर्ति गर्न सकिन्छ भन्ने विवरण सरकारसँग भएमा संकट बढ्नुअघि नै हस्तक्षेप गर्न सकिन्छ ।

यस्तो अवस्थामा सरकारी संयन्त्रको काम व्यापारीको पसलमा गएर मूल्यसूची हेर्नुमा मात्र सीमित हुनु हुँदैन । बजार अनुगमन आवश्यक छ, तर त्यसअघि आपूर्ति व्यवस्थापन महत्वपूर्ण हुन्छ । कुन सडक खुला छ, कुन मार्गबाट मालवाहक सवारी पठाउन सकिन्छ, कुन क्षेत्रमा वैकल्पिक बाटो उपलब्ध छ र अत्यावश्यक सामान कसरी पुऱ्याउने भन्ने विषयमा सरकारको तत्कालीन योजना हुनुपर्छ ।

सडक भत्किएको ठाउँमा अस्थायी बाटो वा पुल निर्माण गर्ने, आवश्यकताअनुसार एकतर्फी ढुवानी सञ्चालन गर्ने तथा अत्यावश्यक वस्तुलाई प्राथमिकता दिने व्यवस्था गर्न सकिन्छ । स्थानीय प्रशासन, सडक विभाग, सुरक्षा निकाय, स्थानीय तह, व्यापारी र ढुवानी व्यवसायीबीच समन्वय गरेर काम गर्न सके आपूर्ति अवरोधको असर धेरै हदसम्म घटाउन सकिन्छ ।

विशेषगरी चामल, दाल, नुन, तेल, औषधि, पेट्रोलियम पदार्थ तथा खाना पकाउने ग्यासजस्ता अत्यावश्यक वस्तुको आपूर्ति

निरन्तर राख्नु सरकारको पहिलो जिम्मेवारी बन्नुपर्छ । दुर्गम तथा सडक सम्पर्क टुटेका क्षेत्रमा यस्ता वस्तुको वैकल्पिक वितरण प्रणाली पहिल्यै तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

त्यसैगरी सीमा नाकामा अवरोध हुँदा आयातित वस्तुको वैकल्पिक मार्ग पहिचान गर्नु पनि उतिकै आवश्यक छ । रसुवागढीबाट आउने सामानमा समस्या भए तातोपानी वा कोरला नाकाको उपयोग गर्न सकिने भए पनि त्यहाँको क्षमता, सडक अवस्था र भन्सार पूर्वाधारले कति भार थेग्न सक्छ भन्ने वैज्ञानिक मूल्यांकन आवश्यक हुन्छ । एउटा बाटो बन्द भएपछि अर्को बाटो खोज्नेभन्दा धेरैवटा बाटोलाई सामान्य अवस्थामै सक्षम बनाएर राख्नु दीर्घकालीन समाधान हो ।

आपूर्ति व्यवस्थापनमा सरकारको भूमिका मुख्य भए पनि उपभोक्ताको व्यवहारले पनि बजारलाई प्रभावित गर्छ । अभाव हुने हल्लाका आधारमा आवश्यकता भन्दा बढी सामान थुपार्ने प्रवृत्तिले बजारमा कृत्रिम माग सिर्जना गर्न सक्छ । त्यसैले सरकारबाट वास्तविक मौज्जात र आपूर्तिको अवस्थाबारे नियमित सूचना प्रवाह हुनु आवश्यक छ ।

उपभोक्ताले पनि अस्वाभाविक मूल्य देखिएमा बिल मान्ने, मूल्यसूची हेर्ने र सम्बन्धित निकायमा जानकारी गराउने संस्कार विकास गर्नुपर्छ । बजारमा पारदर्शिता बढाउन सके विपत्तिको नाममा हुने अनुचित व्यापार नियन्त्रण गर्न सहज हुन्छ ।

बाढीपहिरोले यस वर्ष फेरि एउटा पुरानो कमजोरी देखाइदिएको छ कि नेपालको बजार अझै पनि सीमित सडक र केही मुख्य व्यापारिक मार्गमा अत्यधिक निर्भर छ । कुनै एउटा राजमार्ग वा सीमा नाका अवरुद्ध हुँदा त्यसको असर देशभर फैलिन सक्ने अवस्था छ । यस्तो संरचनाले प्राकृतिक विपत्तिको जोखिमलाई आर्थिक जोखिममा बदलिदिन्छ ।

त्यसैले दीर्घकालीन रूपमा सरकारले सडकको वैकल्पिक सञ्जाल विस्तार, क्षेत्रीय भण्डारण केन्द्र स्थापना, अत्यावश्यक वस्तुको रणनीतिक मौज्जात, सीमा नाकाको विविधीकरण र आपूर्ति व्यवस्थाको डिजिटल निगरानीमा ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । विपद् व्यवस्थापन र बजार व्यवस्थापनलाई छुट्टाछुट्टै विषयका रूपमा हेर्ने पुरानो शैली अब पर्याप्त हुँदैन ।

यस वर्ष चाडपर्वको मुखमा आएको बाढीले सरकारसामु दोहोरो जिम्मेवारी ल्याएको छ । एकातिर क्षतिग्रस्त सडक र पुललाई छिटो सञ्चालनमा ल्याउने, अर्कोतिर बजारमा अभाव र मूल्यवृद्धि हुन नदिने । सडक मर्मत गर्न समय लाग्न सक्छ, तर अत्यावश्यक वस्तुको आपूर्ति रोकिएर उपभोक्ताले त्यसको भार बोक्नुपर्ने अवस्था आउन दिनु हुँदैन ।

विपद् आफैँमा राज्यको नियन्त्रणभन्दा बाहिर हुन सक्छ, तर विपद्पछि बजारमा कस्तो अवस्था सिर्जना हुन्छ भन्ने कुरा राज्यको तयारीले निर्धारण गर्छ । अहिलेको प्राथमिकता त्यसैले राहत र पुर्ननिर्माणसँगै बजारको आपूर्ति शुंखला पारउनुपर् पनि हुनुपर्छ । चाडपर्वको समयमा नागरिकले प्राकृतिक विपत्तिको पीडाभामि्ष कृत्रिम अभाव र महँगीको अर्को बोझ थपेर बोक्नुपर्ने अवस्था नआओस् भन्ने कुरा सरकारको तत्कालीन परीक्षा यही हो ।

विपद्...

सडक वर्षामा बन्द हुन सक्छ, कुन पुल कमजोर छ र कुन विद्यालय वा स्वास्थ्य संस्था आपत्कालीन आश्रयका रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ भन्ने विवरण प्रत्येक स्थानीय तहसँग स्पष्ट हुनुपर्छ । जोखिम पहिचान नगरी विकास निर्माण गर्नु भनेको आँखा बन्द गरेर बाटो हिँड्नुजस्तै हो ।

दोस्रो, पूर्वसूचना प्रणालीलाई कागजबाट नागरिकको मोबाइल फोनसम्म पुऱ्याउनुपर्छ । मौसममा आएको परिवर्तन, नदीको जलस्तर बढेको सूचना वा पहिरोको सम्भावना देखिएपछि सम्बन्धित क्षेत्रमा बस्ने नागरिकले समयमै चेतावनी पारउनुपर्छ । सूचना केवल सिंहदरबार वा जिल्ला सदरमुकाममा पुगेर हुँदैन । जोखिममा रहेको घरको ढोकासम्म पुग्ने सूचना नै वास्तविक पूर्वसूचना हो । त्यसका लागि मोबाइल अलर्ट, साइन, स्थानीय रेडियो, टेलिभिजन, सामाजिक सञ्जाल र स्थानीय स्वयंसेवकको संयोजन गर्न सकिन्छ ।

तेस्रो, हरेक स्थानीय तहमा 'आपत्कालीन तयारी केन्द्र' अनिवार्य बनाउनुपर्छ । त्यहाँ प्राथमिक उपचार सामग्री, उद्धार उपकरण, डोरी, लाइफ ज्याकेट, टर्च,

सञ्चार उपकरण, जेनेरेटर, खाद्यान्न र आवश्यक औषधि सुरक्षित राखिनुपर्छ । विपद् आएपछि राजधानी वा सदरमुकामबाट सामग्री बोकेर पुग्ने प्रणालीमा मात्र भर पर्नु जोखिमपूर्ण हुन्छ ।

चौथो, स्थानीय नागरिकलाई उद्धारको पहिलो स्वयंसेवक बनाउनुपर्छ । विपद्को पहिलो केही घण्टा अत्यन्त महत्वपूर्ण हुन्छ । हेलिकोप्टर वा बाहिरबाट आएको उद्धार टोली पुग्नुअघि स्थानीय मानिसले नै घाइतेलाई सुरक्षित स्थानमा लैजान सक्छन् । प्रत्येक वडा तहमा स्वयंसेवक समूह गठन गरी प्राथमिक उपचार, खोज तथा उद्धार र आपत्कालीन सञ्चारको नियमित अभ्यास गराउन सकिन्छ । वर्षमा एकपटक 'विपद् अभ्यास' गरेर मात्र पुग्दैन; सम्भावित जोखिमअनुसार नियमित अभ्यास आवश्यक छ ।

पाँचौँ, विकासको नाममा जोखिम थप्ने काम बन्द गर्नुपर्छ । पहाडमा सडक चाहिन्छ भन्दै जथाभावी डोजर चलाउने, नदीको प्राकृतिक बहाव सौँचुरो पार्ने, खोला तथा नदीको क्षेत्र अतिक्रमण गर्ने र वातावरणीय संवेदनशीलता बेवास्ता गरेर संरचना बनाउने प्रवृत्तिले प्राकृतिक जोखिमलाई विपद्मा बदलिरहेको छ । विकास रोक्ने होइन, जोखिम नबढाउने विकास गर्नुपर्छ ।

विशेषगरी ठूला जलविद्युत् आयोजना, सडक, पुल र सुरुङ निर्माणमा 'विपद् जोखिम परीक्षण' लाई अनिवार्य बनाउनुपर्छ । आयोजना बनेपछि मात्र विपद् जोखिम सम्झ्ने होइन, डिजाइनकै चरणमा सम्भावित बाढी, पहिरो, भूकम्प र हिमताल विस्कटोउजस्ता जोखिमको मूल्यांकन हुनुपर्छ ।

छैटौँ, सरकारले विपद् कोषमा रकम राखेर मात्र जिम्मेवारी पूरा भएको नठान्नुपर्छ । पैसा मात्र होइन, उद्धारका लागि दक्ष जनशक्ति र उपकरण पनि चाहिन्छ । हिमाली क्षेत्रमा छुट्टै उद्धार क्षमता, पहाडी क्षेत्रमा पहिरो तथा बाढी उद्धार क्षमता र तराईमा ढुबान तथा नदी कटान व्यवस्थापनका लागि आवश्यक संयन्त्र तयार हुनुपर्छ ।

सातौँ, विपद्को सूचना राजनीतिक स्वार्थभन्दा माथि राखिनुपर्छ । विपद्को समयमा कसले जस पाउने भने प्रतिस्पर्धा होइन, कसरी मानिस बचाउने भन्ने प्राथमिकता हुनुपर्छ । संघ, प्रदेश, स्थानीय तह, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, रेडक्रस, निजी क्षेत्र र नागरिक समाजबीच स्पष्ट समन्वयको अभ्यास पहिले नै हुनुपर्छ ।

आठौँ, विपद्पछिको पुर्ननिर्माणलाई 'पहिलेकै ठाउँमा फेरि बनाउने' सोचबाट मुक्त गर्नुपर्छ । जुन ठाउँ पहिरो वा बाढीले बगाएको छ, त्यही ठाउँमा उस्तै संरचना पुनःनिर्माण गरेर अर्को विपद्को प्रतीक्षा गर्नु बुद्धिमानी होइन । जोखिमयुक्त बस्तीलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने साहसिक निर्णय पनि राज्यले लिनुपर्छ ।

अर्को महत्वपूर्ण विषय विपद्लाई राजनीतिक कार्यक्रममा होइन, राष्ट्रिय सुरक्षाको विषयका रूपमा हेर्नु पनि हो । सीमा सुरक्षा जित्कै नागरिकको जीवन सुरक्षा पनि राज्यको दायित्व हो । विपद्मा एउटा जिल्लाको नागरिक मर्दा त्यो कैवल स्थानीय क्षति होइन, राष्ट्रिय क्षति हो ।

रसुवाको बाढीले फेरि हामीलाई सम्झाएको कुरा के हो भने प्रकृतिलाई आदेश दिन सकिँदैन । बाढीलाई रोक्न नसकिएला, पहिरोलाई सधैँ थाम्न नसकिएला, भूकम्पलाई रोक्न सकिँदैन तर मानिस यसरी विपद्मा परी मर्नेपर्छ भन्ने प्रकृतिको नियम होइन । पूर्वतयारी, वैज्ञानिक योजना र समयमै उद्धार गर्न सके एउटै प्राकृतिक घटनाबाट हुने क्षति धेरै घटाउन सकिन्छ ।

त्यसैले अब विपद् आएपछि दौडिने राज्य होइन, विपद् आउनुअघि जाम्ने राज्य चाहिएको छ । राहतको थैलो बोकेर घटनास्थल पुग्नुभन्दा पहिले जोखिमको नक्सा बोकेर गाउँ पुग्ने सरकार चाहिएको छ । हेलिकोप्टर उडाउने तयारीभन्दा पहिले पूर्वसूचना पुऱ्याउने संयन्त्र चाहिएको छ । घटना भएपछि शोक वक्तव्य निकाल्नेभन्दा पहिले नागरिकलाई सुरक्षित बनाउने प्रणाली चाहिएको छ ।

रसुवाको बाढीपछि हामी फेरि केही दिन दुःखी भएर बस्यौँ भने यो घटना पनि अघिल्ल्या विपद्झैँ एउटा तथ्यांकमा सीमित हुनेछ । यदि यसबाट सिकेर नीति, संरचना र व्यवहार परिवर्तन गर्चाँ भने यसले भविष्यका हजारौँ जीवन बचाउन सक्छ ।

विपद् रोक्न नसकिएला, तर विपद्लाई मृत्युको पर्याय बन्नबाट रोक्न सकिन्छ । प्रश्न

अब सरकार तयार छ कि छैन भन्ने मात्र होइन कि हामी फेरि विपद् आएपछि पछुताउने कि विपद् आउनुअघि नै जाम्ने ?

क्षतिग्रस्त ..

दिएको छ । बाढीको उच्च बेगले पुल र सडकमा नसोचेको क्षति भएको छ । त्रिशुलीको बाढीबाट फुर्केँखोलामा निर्मित धादिङ्बेसी जोड्ने पुल बगाएपछि सदरमुकाम सम्पर्कविहीन बन्न पुगेको छ । विभागले अहिले मौज्जात बेलीब्रिजबाट देवीघाट (५० मिटर) त्रिशुलीबजार र वेत्रावतीमा तत्काल बेलीब्रिजको जडान गर्न काम थालिएको बताएको छ । सडक सम्पर्कका कारण रसुवा लगायतका ठाउँमा उद्धार र राहतका सामग्री पुग्न नसकेको अवस्था छ । यता, कृष्णभीरमा भयानक पहिरो गएपछि यातायात पूर्णरूपमा अवरुद्ध भै काठमाडौँ जोड्ने लाइफलाइन बन्द हुन पुगेको छ । यसले काठमाडौँमा पेट्रोलियम पदार्थ, ग्यास र अत्यावश्यक सामानको आपूर्ति व्यवस्थापन खल्बलिएको छ । कान्ति राजमार्ग र त्रिभुवन राजपथबाट गाडी पठाउने गरिए पनि घण्टौँसम्मको कामले यात्रुहरूले सारती व्यहोर्ने बाध्य भएका छन् । दशैँको मुखमा भएको अकल्पनीय घटनाले मुलुक मर्माहत बन्न पुगेको छ ।

रसुवा र नुवाकोटको सम्पर्क सुचारु गर्न तुइन जडान कार्यलाई अघि बढाएको छ । सडक सबै पुर्ननिर्माण तुरुनै सम्भव नहुने भएकाले तीन-चार हप्ताभित्र अस्थायी रूपमा गरी आवागमन सुचारु गर्ने विभागले जानकारी गराएको छ । यी सबै कामका लागि विभागका महानिर्देशक डा. विजय जैशी बिजुली गतिमा जुटेको समचार श्रोतले बताएको छ । सडक विभागको व्यवस्थापनमा अरु सु.ई.हरु महानिर्देशक भएको भए यो महाविपत्तिमा काम गर्न नसके र फिँल्डमा खट्न नसक्ने भनी चर्चा चलेको छ । पूर्वाधारमन्त्री सुनील लम्साल र डीजी जैशीको कार्यक्षमताको जनमानसमा राम्रै मूल्याङ्कन भएको जानकारीहरूले बताएका छन् । सडक विभागको नेतृत्व र भूमिकाले चर्चा कमाएको छ ।

१५औँ ...

दिशाहीन बनेपछि इतरपक्षमा संकट देखिएको कक्षेयका जानकारहरूले बताएका छन् ।

पार्टीभित्र आफ्नो भूमिका र स्थान सुरक्षित नभएपछि विचार र सिद्धान्त बोकेका निष्ठावान् नेताहरु तितरबितर बन्न पुगेको चर्चा चलेको छ । पदीय भागवण्डा र अहंकारले प्रस्त को.दे. समूह पूर्व उपसभापति पूर्ण बहादुर खड्का र वरिष्ठ नेता डा. शेखर कोइराला अलग भएको बताइएको छ । खासगरी राष्ट्रिय भेलाको समापन समारोहमा खड्का र कोइराला नजानुलाई अनेक कोणबाट हेरिएको छ ।

धर्मको वेशाखी टेकेर हिन्दु काई सनातनी धर्मको बाटो लिएपछि पूर्ण शेखर टाडिएको अर्थ लागेको छ । खासगरी आफैँलाई मात्र कक्षेय र सबैकुरा ठान्ने यो समूह आन्तरिक द्वन्द्व र जनताबीच अलोकप्रिय रहेको घामजितकै छर्लङ्ग छ । अहिले सभापति गगन थापालाई चौतर्फी घेराबन्दि गर्ने प्रयत्न गरेको यो समूह भोटको शीमा आएको महाविपत्तिमा महाधिवेशनको तिथी मिति र नेतृत्वप्रती जुट्नलाई बेमौसमको बाजाको संज्ञा दिइएको छ । उता, देउवा पक्षको महाधिवेशन तालिका ल्याउने हल्लापछि शेखरले पनि आफू निकटका ल्याउने हल्लासँग छलफल शुरु गरेको जानकारी प्राप्त भएको छ । डा. शेखरले पूर्वसभापति देउवालाई भेटेर पार्टीभित्रको समस्या समाधानका बारेमा छलफल गरेको बताइएको छ । यसैबीच कक्षेय सभापति राहत र उद्धार टोलीसहित नुवाकोट र रसुवा क्षेत्रमा पुगी समस्याको बारेमा जानकारी लिएको खबर श्रोतले दिएको छ ।

यसैबीच देउवा समुह (ईतरपक्ष) को चुनदेवीमा बसेको बैठकले असोज १५ बाट बढेका अधिवेशन शुरु गरेर मंसिर २१ देखि २२ गतेसम्म गर्ने निर्णय गरेपछि सकृय सदस्यहरू अलमलमा परेका छन् । बाढीपिढीतहरूले एक घुर्दको पानी र बास नपाएर रोइरहेका बेला मल्हमपट्टी लगाउन छाडेर उल्टै जंग हँसाउने काम गर्नुले कक्षेय फुटको संघारमा पुगेको अड्कल गरिएको छ ।

विपद् व्यवस्थापन...

नहुने बताएका छन् । स्थानीय तहसँग प्रभावित परिवार, जोखिमयुक्त क्षेत्र र तत्काल आवश्यक सामग्रीको तुलनात्मक रूपमा बढी जानकारी हुने भएकाले केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय तहबीच स्पष्ट जिम्मेवारी बाँडिनुपर्ने उनीहरूले सुझाव दिएका छन् ।

तीन तहबीच समन्वयको प्रश्न
बाढीपछि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले आ-आफ्नो स्तरबाट उद्धार तथा राहत सञ्चालन गरे पनि उनीहरूबीचको समन्वय प्रभावकारी हुन नसकेको गुनासो जनस्तरबाट आएको छ । स्थानीय तहका प्रतिनिधिरहले प्रभावित बस्तीको अवस्था प्रत्यक्ष रूपमा बुझ्ने स्थानीय संयन्त्रलाई निर्णय प्रक्रियामा थप अधिकार दिनुपर्ने बताएका छन् । केन्द्रबाट आवश्यक स्रोत र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने तथा स्थानीय तहबाट प्रभावितको पहिचान र तत्कालीन आवश्यकता निर्धारण गर्ने प्रणाली अपनाउनुपर्ने उनीहरूको भनाइ छ ।

विपद् व्यवस्थापनसम्बन्धी विज्ञहरूका अनुसार प्राकृतिक विपत्तिको पहिलो चरणमा स्थानीय संयन्त्रको भूमिका महत्वपूर्ण हुने रसुवाका स्थानीय देवेन्द्र तामाङको भनाइ छ ।

केन्द्रबाट सबै स्थानको अवस्था एकै पटक बुझ्न कठिन हुने भएकाले स्थानीय सरकारलाई स्रोत, उपकरण र निर्णयको अधिकारसहित परिचालन गर्न सके उद्धार तथा राहत छिटो प्रभावकारी हुन सक्ने उनको धारणा छ ।

प्रतिनिधिसभामा समेत बाढीको उद्धार, राहत र सरकारको तयारीबारे प्रश्न उठेको छ । संसदहरूले प्रभावित क्षेत्रमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका संयन्त्रबीच थप प्रभावकारी समन्वय आवश्यक रहेको बताएका छन् ।

सहयोग संकलनसँगै पारदर्शिता
विपद्पछि सरकारी राहत कोषसँगै विभिन्न सामाजिक संस्था, व्यवसायी, गैरआवासीय नेपाली तथा सर्वसाधारणबाट समेत आर्थिक तथा भौतिक सहयोग संकलन भइरहेको छ । खाद्यान्न, कपडा, औषधि, टेन्टलगायत सामग्री प्रभावित क्षेत्रमा पठाउने क्रम जारी छ ।

राहतका नाममा संकलित रकम र सामग्रीको विवरण सार्वजनिक हुनुपर्ने माग पनि बढेको छ । विपद्को समयमा उठेको सहयोग वास्तविक पीडितसम्म पुगेको सुनिश्चित गर्न संकलनदेखि वितरणसम्मको विवरण व्यवस्थित राख्नुपर्ने नागरिक अगुवाहरूको भनाइ छ । उता, सरकारले अनेधिकृ्त रूपमा व्यक्तिगत खाता वा विभिन्न माध्यमबाट राहत रकम संकलन गर्ने गतिविधिप्रति समेत सावधानी अपनाउन आग्रह गरेको छ । राहतको नाममा उठाइएको रकम दुरुपयोग हुन नदिन सरकारी निकायले अनुगमन र हिसाब सार्वजनिक गर्नुपर्ने माग पनि गरिएको छ ।

दलको राहत अभियान पनि प्रश्नमा
विपद्का बेला राजनीतिक दलका संगठनलाई उद्धार तथा राहतमा परिचालन गर्नुपर्ने आवाज पनि उठेको छ । देशभर संगठन भएका दलहरूले आफ्ना नेता तथा कार्यकर्तालाई प्रभावित क्षेत्रमा परिचालन गर्न सके राहत तथा खोजी अभियानमा थप जनशक्ति उपलब्ध हुने बताइएको छ । रसुवाको बाढीमा राजनीतिक दलहरूको संगठित परिचालन अपेक्षाअनुसार प्रभावकारी नभएको गुनासो छ । कतिपय दलले आफ्नै तर्फबाट राहत संकलन र वितरणको अभियान चलाए पनि त्यसलाई एकीकृत रूपमा परिचालन गर्न नसकिएको बताइएको छ ।

नेकपा (एमाले) ले बाढीपीडितका लागि संकलन गरेको रकम सरकारी दैवी प्रकोप उद्धार कोषमा जम्मा नगरी पार्टीकै संयन्त्रमार्फत राहतमा प्रयोग गर्ने निर्णय गरेको छ । यस विषयमा राजनीतिक बहससमेत भएको छ । पार्टीले आफ्नो संरचनाबाट प्रभावित क्षेत्रमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य रहेको जनाएको भए पनि यसले सरकारी राहत संयन्त्रमाथिको राजनीतिक विश्वासबारे प्रश्न उठाएको छ ।

विपद्का बेला राहत परिचालनमा राज्य र राजनीतिक दलका संयन्त्रबीच सहकार्य आवश्यक रहेको विश्लेषको भनाइ छ । उनीहरूका अनुसार एउटै क्षेत्रमा धेरै निकायले छुट्टाछुट्टै राहत वितरण गर्दा कतै दोहोरो सहयोग पुग्ने र कतै पीडितले सहायता नपाउने अवस्था आउन सक्छ ।

खोजी जारी, आशा कायमै
बाढीको एक साताभन्दा बढी समय बितिसक्दा पनि बेपत्ता व्यक्तिको खोजी रोकिएको छैन । सुरुडमा फसेको आशंका गरिएका व्यक्तिका परिवार काठमाडौँ र प्रभावित जिल्लामा बसेर उद्धारको समाचार पछिँरहेका छन् । कतिपय परिवारले आफन्तको अवस्थाबारे आधिकारिक जानकारी नपाएको बताएका छन् । सम्पर्कविहीन भएका व्यक्तिको संख्या ठूलो रहेकाले शव पहिचानको कामसमेत चुनौतीपूर्ण बनेको छ । केही परिवारले शव नभेटिएसम्म आफन्त जीवितै हुन सक्ने आशा राखिरहेका छन् भने केही ठाउँमा बेपत्ताको सम्झनामा संकेतिक अन्त्येष्टिसमेत गर्न थालिएको अन्तर्राष्ट्रिय समाचार संस्थाहरूले जनाएका छन् ।

उद्धार टोलीले भने सम्भावना रहेसम्म खोजी जारी राख्ने जनाएको छ । विशेषगरी जलविद्युत् आयोजनाका सुरुडमा फसेका हुन सक्ने कामदारको खोजीलाई अहिले उच्च प्राथमिकतामा राखिएको छ । यसबीच सरकारले उद्धारपछि राहत, पुनःस्थापना र पुर्ननिर्माणतर्फ पनि काम अघि बढाउने जनाएको छ । प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाह (बालेन) ले विपद्को क्षति ठूलो रहेकाले उद्धारसँगै पुनःस्थापनाको कामलाई पनि अघि बढाउनुपर्ने बताएका छन् । सरकारले बाढीलाई जलवायु परिवर्तनसँग जोडिएको गम्भीर जोखिमका रूपमा समेत व्याख्या गरेको छ ।

प्रभावित परिवारका लागि अहिले पुर्ननिर्माणभन्दा पनि बेपत्ता आफन्तको खोजी प्राथमिक विषय बनेको छ । सडक र पुल पुनःनिर्माण गर्न सकिएला, घर तथा आयोजना फेरि बनाउन सकिएला, तर सुरुडभित्र वा बाढीले बगाएको क्षेत्रमा हराइरहेका मानिसको जीवन फर्काउन सकिँदैन ।

लोकतन्त्रप्रति पूर्ण समर्पित

साप्ताहिक

नया विमर्श

Naya Bimarsha Weekly

किसानहरूका लागि सुवर्ण अवसर

रासायनिक मल न्यूनीकरण गर्दै

माटो सुधार्न, उत्पादन बढाउन, जैविक खेती गर्न

सबै किसिमको एकमात्र रोजाई

BLACK/Gold Brand का

भर्मी कम्पोस्ट, भर्मी प्लस (दानेदार मल)

सोयल केयर (कण्डिसनर), बायोपेष्टीसाइड (M-BTA)

प्रयोग र डिलरको लागि आजै सम्पर्क गर्नुहोस्।

सम्पर्क नं. ९८०८०३२८२०/९८५११६६२३०

किसान स्मार्ट कन्ट्याक फार्मिड नेपाल प्रा.लि.

इटहरी, सुनसरी, उद्योग देवचुली-१४, नवलपुर

बाढीको छायाँमा नेपाली चलचित्र

ललितपुर/ रसुवाको भोटेकोशी क्षेत्रमा आएको विनाशकारी बाढीले देशलाई शोकमा डुबाएको बेला त्यसको प्रत्यक्ष असर नेपाली चलचित्र क्षेत्रमाथि पनि देखिन थालेको छ। विपद्का कारण जनजीवन अस्तव्यस्त बनेपछि केही चलचित्रको पूर्वनिर्धारित प्रदर्शन मिति स्थगित भएका छन् भने प्रदर्शनमा रहेका चलचित्रको व्यापारसमेत प्रभावित भएको छ।

भदौ १९ गतेदेखि प्रदर्शनमा आउने तयारीमा रहेको 'बा: एक योद्धा' ले बाढीका कारण आफ्नो प्रदर्शन स्थगित गरेको छ। निर्माण पक्षले विपत्तिको समयमा मनोरञ्जनप्रधान चलचित्र प्रदर्शन गर्नु उचित नहुने भन्दै प्रदर्शन रोकेको हो। चलचित्रको नयाँ प्रदर्शन मिति मसिरको अन्तिम साता तोकिएको छ। निर्माण पक्षले विपद्प्रति ऐक्यबद्धता जनाउँदै प्रधानमन्त्री देवी प्रकोप उद्धार कोषमा २ लाख १ हजार रुपियाँ सहयोगसमेत गरेको जनाएको छ।

त्यसैगरी भदौ १९ मै प्रदर्शनमा आउने तयारीमा रहेको 'ककाकिकी' पनि बाढी तथा प्राकृतिक विपत्तिका कारण पछि सरेको छ। यसको प्रदर्शन मिति नोभेम्बर २६ का लागि सारिएको समाचार सार्वजनिक भएको छ। भदौ २६ का लागि तय भएको 'माया भनेकै यस्तो होला' को प्रदर्शन पनि स्थगित भएको छ। निर्माण पक्षले देश गम्भीर विपत्तिबाट गुज्रिरहेका बेला चलचित्र प्रदर्शन गर्नु उपयुक्त नहुने निष्कर्ष निकालेको हो।

यसको असर प्रदर्शनरत चलचित्रहरूमा पनि परेको छ। चलचित्र हेर्नका लागि दर्शकको पहिलो प्राथमिकता अहिले मनोरञ्जनभन्दा परिवार, आफन्त र सामाजिक अवस्थाको चिन्तातर्फ मोडिएको छ। विपद्को समाचार, उद्धार तथा राहत

अभियान र जनधनको क्षतिले सिर्जना गरेको मानसिक अवस्थाबीच ठूलो संख्यामा दर्शक हलसम्म पुग्ने सम्भावना स्वाभाविक रूपमा कमजोर हुन्छ। फलतः टिकट बिक्री, शोको संख्या र दैनिक बक्स अफिस आमदानीमा समेत दबाव पर्न सक्छ।

चलचित्र क्षेत्रका लागि यस्तो अवस्था दोहोरो चुनौती हो। एकातिर चलचित्र निर्माणमा ठूलो लगानी भइसकेको हुन्छ भने अर्कोतर्फ प्रदर्शन मिति सार्दा हल, वितरक, प्रचार-प्रसार र कलाकारको व्यस्त तालिकासमेत पुनः व्यवस्थापन गर्नुपर्ने हुन्छ। एउटै समयमा धेरै चलचित्रको प्रदर्शन मिति पछाडि धकेलिँदा आगामी महिनामा चलचित्र जुध्ने सम्भावना पनि बढ्न सक्छ। यसले लगानीको जोखिम थप बढाउने देखिन्छ।

विपत्तिको घडीमा चलचित्रकर्मीले

प्रदर्शन स्थगित गर्नु व्यावसायिक क्षतिभन्दा माथि उठेर मानवीय संवेदनालाई प्राथमिकता दिएको संकेत पनि हो। चलचित्र केवल व्यापारको माध्यम नभई समाजको संवेदना प्रतिबिम्बित गर्ने माध्यम भएकाले राष्ट्रिय पीडाको समयमा यस्तो निर्णयलाई सकारात्मक रूपमा लिनुपर्ने देखिन्छ।

रसुवा बाढीको पीडा अभूत गहिरो रहेको अवस्थामा चलचित्र क्षेत्रले तत्काल व्यापारभन्दा मानवीय संवेदना र सामाजिक उत्तरदायित्वलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ। हलमा दर्शक फर्कने समय फेरि आउँछ, तर विपत्तिमा गुमेको मानवीय संवेदना फर्काउन सकिँदैन। त्यसैले अहिलेको स्थगन नेपाली चलचित्र क्षेत्रका लागि क्षणिक व्यावसायिक घाटा भए पनि सामाजिक उत्तरदायित्वका दृष्टिले अर्थपूर्ण निर्णय बन्न सक्छ।

सस्तो टिकट

भरपर्दो सेवा

Best airfare deals for every destination

Fast Booking

Trusted Service

Best Fares

अब यात्रा बनाउनुहोस् सजिलो र किफायती

Book Now

+977-1-4547268. 9803753314 Kamaladi-28, Kathmandu holidaysventures@gmail.com

नेपाल सरकार
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय
सडक विभाग

सडक डिभिजन भाषाको अनुरोध

सडक निर्माण गर्दा ठूलो धनराशी खर्च हुने भएकाले निर्माण सम्पन्न भइसकेको सडक संरचनामा प्रतिकूल असर पर्ने गरी देहायका कुनै पनि क्रियाकलाप नगरिदिनु हुन अनुरोध छ।

- सडकको मापदण्ड विपरित स्थायी संरचना घर टहरा आदि निर्माण नगरौं।
- सडक किनारामा निर्माण सामग्री नथुपारौं। सडक छेउको नालीमा फोहोर मैला नफालौं।
- सडकमा पानी, ढल आदिको निकास बन्द गरौं। सडक किनारामा निजी/व्यापारिक होर्डिङ बोर्ड तथा साइनबोर्ड नराखौं।
- सडक अतिक्रमण रोक्नु हरेक नागरिकको दायित्व हो। तसर्थ सडक अतिक्रमण नगरौं।
- दुई या दुईभन्दा बढी लेन भएको सडकमा गाडी चलाउँदा लेन अनुशासन पालना गरौं।
- सडकको बीचमा दौडने, खेल्ने वा हिँड्ने नगरौं।
- सडकमा बाटो काट्नु पर्दा जेब्रा क्रसिङ, आकाशेपुल सव-वे जस्ता सुरक्षित ठाउँबाट मात्र बाटो काटौं।
- सडक विभागको मापदण्ड तथा सवारीसाधनको क्षमताभन्दा बढी वजन बोक्नमा रोक लगाऔं।

डिभिजन प्रमुख
सडक डिभिजन, भाषा

मानव बेचबिखन नियन्त्रण गरौं

मानव बेचबिखन भन्नाले:

- मानिसलाई भुक्त्याएर बन्धक बनाउने वा दास बनाउने,
- मानिसलाई खरिद बिक्री गर्ने र जवरजस्ती काममा लगाउने,
- कुनै प्रकारको फाइदा लिई वा नलिई वेश्यावृत्तिमा लगाउने,
- प्रचलित कानून विपरित मानव अङ्ग फिक्ने वा व्यापारिक प्रयोजनमा खरिद बिक्री गर्ने,
- वेश्यागमन गर्ने वा गराउनेजस्ता कार्य हुन्।

तसर्थ

- मानव बेचबिखनजन्य कार्य गर्ने/गराउनेलाई कानूनबमोजिम कारवाही हुन्छ,
- मानव बेचबिखन गरे/गराएको जानकारी पाएमा नजिकको प्रहरी कार्यालयमा खबर गरौं।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड